

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Türk Dili ve Edebiyatı
Halk Edebiyatı Tezi

Erzurum İl Merkezinden Derlenen
Halk Edebiyatı Örnekleri

9072
İnci ALKAN

Erzurum-1986

İ Ç İ N D E K İ L E R

	Sayfa
ÖNSÖZ	I
A- MASALLAR	1 - 33
1. Sıçan Beginen Tısdan Hanım	2 - 3
2. Ayı Masalı	4
3. Leylandor	5 -12
4. Süpürgeci Gız	13 -21
5. Esigicinin Masalı	22 -24
6. Mavi Boncuk	25 -25
7. Tembel Ehmed	26 -27
8. Nasib - Kısmet	28 -29
9. Karısını Öldüren Adam	30 -30
10. Bacım Sen Beceremezsen	31 -33
B- FIKRALAR	34-69
1. Sultan Süleyman ile Karga	35
2. Nasrettin Hoca (Anası Öle Kimi Var)	35
3. Nasrettin Hoca (Benden Uzak)	35
4. Behcet Mahir	36
5. Behcet Mahir	36
6. Hırsız Pertev	36
7. Kadınla Beraber Şansının Gezmesi	37
8. Deredeki Billah	38
9. Sunnetdir	38
10. Padişahın Kızına Baht Vermesi	39
11. Kızına Şans Veren Komşu	39
12. Körle İdam Mahkumu	39
13. Goyun Gıgısından Yapılan Mobsa	39
14. Kürdi Eve Goyan Yon	40
15. Uç Kürdün İstekleri	41
16. O Ki Gırmızıdır Ya	41

17. Jore-Jore daha Jore	41
18. Denizin Büyüklüğü	42
19. Uçağa Laf Atan Köylü	42
20. Yar Bulunur Bar Bulunmaz	42
21. Hama Farğetdi	43
22. Dandili Dandili Dat Burada	43
23. Goyumposdi - Gomposdi	43
24. Unu Verdim, Sari Gelini Vermedim	44
25. Hemi de Tek Golumnan	45
26. Laz Zooteknist	45
27. Laz Gardaşlar	45
28. Lazların Mal Bölmesi	46
29. Çivi ve Lazın Kafası	46
30. Gağıdi Mendedir	47
31. Erzurum'la İlgili Fıkra	47
32. Haklı Haksız	48
33. Tembel Bacılar	49
34. Zavallı Ana	49
35. Ali - Veli - Durali	49
36. İki Çift Sözüm Galdi	50
37. Deli Gız	50
38. Sağırın Hasta Sorması	50
39. Ne Bulim Anam	50
40. Sarhoş ile Deli	51
41. Deli ile Akıllı	51
42. Delinin Kitabı	51
43. Uç Rus Harbi Gören Kaynana	51
44. Kaynanalar	52
45. Ortaklar	52
46. Galın İnce Birimiş	52
47. Balım Güzelim	53
48. Devenin Neyini Verim	53
49. İğitliğinden	53

50. Hem Şöfor Mehli Hem Elli Gurus	54
51. Kesigi Kesme Bütüne Değme	54
52. Bacası Doğri	54
53. Ayranın Tozi	55
54. Beşliralıh Havla	55
55. Benim Evi Kenara Goy	55
56. Onida mi Söyliyah	56
57. Yaban Tezegi	56
58. Kör Esnaf	56
59. Doksanüç Harbi	57
60. Hammal Sahati	57
61. Gabadayı	57
62. Geveze Adam	58
63. Kel Gız	58
64. Behey Nasip Behey Gısmet	59
65. İçerdekiler Dışardakiler	59
66. Her Çıtlıtlısı Bir Dana Değer	60
67. Duz Getiren Gari	60
68. Hesde miyem Ne miyem	61
69. Kocasını Çok Seven Kadın	62
70. Bizim Cins Ergişidir	63
71. Gözenin Başında Uyumuş	64
72. Esneme Esnemeyi Gekirir	64
73. Ağama Diyin Atlansın	65
74. Bir Gün Biriz Süpürün Bir Gün Biriz	65
75. Ne Bişirim	66
76. Sen Ağa Ben Ağa	66
77. Hasta Kadın	67
78. Alışmışdır Duramaz	67
79. Köpekle Kedi	69
 C- EFSANELER 70-81	
1. Ayınan Güneş	71
2. Hasan-ı Helegani	72-74

3. Hacı İbrahim Baba	75 -76
4. Hacı Baba'nın Yardımı	77
5. Besmelenin Geri Getirdiği Kese	78
6. Hızır ile Ermiş	79
7. Hızır'ın Ulu Camii'ye Gelmesi	80
8. Hızır'ı Gören Köylü Kadını	81
Ç- YAŞANMIŞ OLAYLAR	82
1. Gırmacı Mahallesinden Bir Olay	83
2. Başköv'de Hasan'ın Başına Gelenler	84
3. Direkle Misafir Kovanlar	85
4. Alkarısı Hakkında Anlatılanlar	86
5. Üç Gün Üç Gece Uyuyan Adam	88
6. Ağanın İmtihanı	89
7. Havuç Pürçüklü	90
D- ATASÖZLERİ	91-107
E- KAYNAK ŞAHISLAR	108

ÖNSÖZ

Edebiyatımızın niçin, Eski Türk Edebiyatı, Yeni Türk Edebiyatı ve Halk Edebiyatı diye üç ayrı başlık altında toplandığını bilemiyorum. Belki edebi eserlerin incelenmesinde böyle bir yola baş vurulması uygundur. Belki de mecburidir. Fakat kanaatimce edebiyat b r b t n olarak telakki edilmelidir.       edebiyat eski de olsa yeni de olsa T rk milletin n edebiyatıdır. B t n edebiyat  r nlerinin kaynağı millettir. Milletin yeti tirdiğı  air ve yazarlardır.

Edebi eserlerin b t n nde belli bir k lt r n tortusu birikmi tir. Edebi eserin vazifesi, kendi k lt r n n aynası olmak, onun  zelliklerini en iyi  ekilde yansıtıp ge mi i anlatırken, kendi devrine ışık, geleceğe y nelik olmaktır. Bu eserleri okuyan binlerce insan aynı  eyleri hissedebilir, birlikte ağılayıp, birlikte g lebilirler. B ylece eser sadece yazarının değıl, milletin de ifade kaynağı olur. Yeni ya da eski olması hi bir  eyi değı tirm z.       s z konusu olan, o milletin hayatıdır, onun sevin leri, onun  z nt leridir. İşte bunun i indir ki, edebiyat bir b t nd r.

Bug n ne yazık ki, memleketimiz insanı d nyaya ayak uydurmaya  alı ırken bilerek veya bilmeyerek bir  ok  eyin değı mesine de g z yuma tır. Bu değı iklikler olurken belki bug n n hayat tarzına g re bir  eyler elde edilmi tir. Fakat bunun yanında bir  ok  eyi kaybettiğimizi de unutmamalıyız. Kaybettiklerimizin yanında kazandıklarımızın bir değıri var mıdır, yok mudur,

bu ayrı bir tartışma konusudur.

Uzun kış gecelerinin tatlı sohbetlerinin, o güzelim halk masallarımızın, insanı kahkahalara boğarken bir yandan da, içten içe düşündürten fıkralarımızın, bir kaç kelimeyle binlerce duygu halini, düşünceyi ifade ederken insana hayat dersi veren atasözlerimizin bir çoğu maalesef bugün unutulanlar listesine geçmiş durumdadır.

Fatah kültür katliamıyla kaybettiklerimiz yalnızca bunlar değil bütün insanların yanında gelenek ve göreneklerimiz, kendimize has değer yargılarımız, şimdi yalnızca bir gölge gibi muhayyilemizde kalan "Gölge oyunumuz" Türk tiyatrosunun temeli olarak nitelendirebileceğimiz "Orta Oyunu"muz, Meddahlarımız ve daha bir çok folklorik değerlerimizde bu katliama kurban gitmişlerdir.

Şimdi tek tesellimiz, bütün bunların tamamen yok olup, kaybolmadan, halk edebiyat araştırmacılarının titiz çalışmaları sayesinde elde kalanların değerlendirilmesidir. Halk edebiyatı ürünlerinin yordan dört bir bağından toplanarak, bir araya getirilmesi, çeşitli aşamalardan sonra ilim alemine sunulmasıyla, halk edebiyatımız tekrar su yüzüne çıkacaktır inancındayım.

Bütün bu çalışmaların bir araya gelerek nehirlerin birleştiği deniz misali çoğalacağını umuyoruz. Ve bu denizin oluşmasına bir damla olsun katkıda bulunmak istiyorum.

Fakülte bitirme tezimi "Halk Edebiyatı " sahalarında hazırlamamda en büyük etken olan sayın hocam Doç. Dr. Saim Sakaoglu'na benim için harcadığı bütün değerli vakitleri için teşekkür ederim.

Ayrıca tezimi hazırlarken, kendisinden en büyük yardımı gördüğüm değerli anneme de teşekkürlerim tabiidir.

Erzurum-1986

İnci ALKAN

WASALLAR

SIÇAN BEGİNEN TİSDAN HANIM

Siçan beğinen, tıştan hanımın birbirlerine göyni düşmüş. Bunların bulunduğı Bey kövünde de düğün olur. Siçan beg de oturir pahlava yemiye, saltanatı ey.

Beri tarafta yağmur yağmış, devenin ayağının basdığı yerde iz olmuş, bu iz su dolmuş. Tışdan hanım da deve izine düşmüş çıhamir. O arada da Bey kövüne kervan gelir. Bu tışdan hanım bağırir :

" Hey atlılar atlılar,
Başı polatlılar.
Bey kövüne varasız,
Siçan ağa sulı beğe diyesiz.
Boyi uzun boylan hanım,
Sağı uzun seylan hanım,
Can hanım mercan hanım,
Deve izi derin göle düşmüş çıhamir,
Gelsin çıkartsın."

Üç defa aynı ele diyr, bağırir. O arada kervan-cibaşı, o sesi dinlr, yanına yöresine bahır, kimseyi göremir. Çıhır gelirler düğün evine. Diyr ki:

" Baba hele durun. Biz gelirdik, bir ses duyduk."
Diyirlerki;
"Ne sesi duyduk."
"İşte beke bele, diyirdi ki;
Hey atlılar atlılar,
Başı polatlılar.
Bey kövüne varasız,
Siçan ağa sulı beğe diyesiz.
Boyi uzun boylan hanım,

Saçı uzun seylan hanım,
Can hanım mercan hanım,
Deve izi derin göle düşmüş çahamir,
Gelsin çığartsın."

Tandır başında pahlavayı kenarından köşesinden
hımılada Sıçan beg de buni duyur, gizir:

"E ben bele burada pahlava yiyirem, o niye benim
yanımda değil, helbet ele olur. Neye getdi oraya düşdi
ki? "

Neyse sonunda gine dayanamir, gahir gizir ki Tis-
dan hanım deve izi derin gölde oni bekler. Diyir ki:

"Boyi uzun boylen hanım,
Saçı uzun seylan hanım,
Can hanım mercan hanım,
Ver elini çokerek."

Tisdan da niye gec geldi diye yani ki maz edir.
Diyir ki;

"Get ben senden küserek."
Sıçan beg üç kere diyir, o da üçünde de:
"Get ben senden küserek " diyir, elini vermir.
Bu sefer Sıçan beg gizir:

"Küserek de basarak, küserek de basarak" diye a-
yağını basır, tisdan hanımı eycemen çamura batırır.

Garının biri, gış başlangıcıymış ilk yagan gar-
da bir goynunu gaybedir. Gahir oni aranıya. Dağı daşı
arır, yolunu itirir, ahşam da olir. Bu da tutir dağda
bir mağariya girir, orda sahlanir. Meger orada bir ayı-
nın mağarasıymış. Cari ele gorhir ki. Bir köşiye büsü-
lir oturir. Sabaktan ayi gapının arhasına daşı goyir,
goymir ki cari gide. Bir müddet sonra aydan da bir u-
şağı olir. Bir sene sora ayi çahir, bür yere gidende,
bu da uşağı da orda goyir, gaçirgelir küve. Birez gal-
dıktan sora, bir gün ağıir. Sorirlar ki:

" Hiye ağılirsaan? "

" Ya neyedim? Ayiyidi mayiyidi eremidi, gılliydi
milliydi uşağımdı, çaliyidi çirpiyidi yivamıdı."

Köpek dermiş ki:

"Ağamın yeddi tene oğlu olsa, herbiri bene bir
durum verse, o da bene yeter."

Kedi de dermiş ki:

"Hanımının bir güzel kor olsa, kor tarafına geçsem
yensem, sağ tarafına geçsem otursam."

LEYLANDOR

Varmış yohmuş, bir herifin üç gızı varmış. Bir de padişah varmış. Padişah diyor ki;

"Benim kızım kimi isterse onu alacak."

Giz de diyor ki;

"Baba ben bir köprüden önünde duracağam, kim atıyorsa o köprüden atliyabilirse ben onu alacağam."

Bunu duyur fehri fihre, malını davarını satır, oğullarını bezedir, yollarlar.

Bu üç gızı olan da gelir gehveye banır ki; herkes öğünür:

"Ben oğlumu bele bezetdim bele tarlamı sattım at aldım, bele davarımı sattım üst baş aldım, oğlumu bir ba-ba-ıgit deliganlı etdim", diye öğünürler. Hep diyorlar ki:

"Benim oğlum bele ıgit, bele yarışanlı."

Bu evine gelir, ele merahlıdır, ele merahlıdır ki, oturur ağlar. Büyük gızı gelir:

"Niye ağlırsan, iki üç gündür gehveye gidir, gelir ağlırsan, ne völdi baba."

Herif diyor ki:

"Bele bele, Padişahın gızı heber etmiş, kim oradan atlırsa onu alacakmış. Benim de oğlum olaydı tek, ben de malımı davarımı sata, oğlumu yollıyaydım, ah ah..."

Büyük gız diyor ki:

"Baba gel beni tıraş et, oğlan gibi geydir, ben gider atlarım."

"Yoh kızım nereden, heç ele şey olur mı?"

"Olur."

"Olmas."

"Olur."

"Olmas," derken gız babasını razı edir. Bu da tutur, kızını bezedir, yollar.

Babası da hama gidir bir dere kenarına gizlenir? Bahir ki diya gızı gelir. Kendini tanıtır, bağa gılıhta. Hama silahnan hücum edir. Gızın garçasına çahir.

"Heyt" diyir.

Gız gorhusundan hama aqlır. Gıza diyir ki:

"Sen buni edemezsen, gel geri, dön eve."

Beraber gelirler. Ortanca gız diyir ki:

"Baba ben giderem."

"Olur."

"Olmas" derken, babasını zornan razı edir. Buni da babası bezedir, at verir, gılıç galhan verir eline yollır.

Gidir gine aynı kiim gizlenir bahir ki, diya gızı gelir.

"Heyt" diyir, çahir gızın garçasına. Gız gorhusundan başlır ağlamağa. Babası diyir ki:

"Yoh gızım, bu olacak iş değıl, gel gıdık evinize"

Bu sefer küçük gız:

"İllah ben gıdeceğım, hele bir de ben deniyim, ben gıdim" diye tutdurır.

"Yoh gızım, ablaların neyetti ki sen neyedesen. Neyedah?

Allah bene bir oğul vermedi, yası magedderat beleymiş."

"Yoh ben illah gıdıcağım."

Yalvar, yavar neyse babasını razı edir, çahir yola.

Babası gıdır, o derede gizlenir:

"Heyt" diyir, gızının garçasına çahir. Küçük gız hama bir piçah çekir, bunun üsdüne gelir. Babası diyir:

"Aman gızım dur. Benem"

Babası bahir ki yoh bu ablaları kızın değıl, belki bu için altından gavar.

Gızı güzelce geydirir, guşadır, en ey atını verir
gız yola çahir. Yolca bahir ki bir gurdun ağsında bir
oğlan uşağı. Haman gırda aılañ atır, gorhudir, oğlanı
ağsından alır, bindirir atına, diyir ki:

"Haydi beni götür, eviz nerdayse oraya. "

Eve gelirler. Oğlan anasına babasına diyir ki:

"Beni gurdun ağsından gurtardı, buna ne eylik
edirsez edin. O olmiyaydı ben şıadı gurtlara yem elmuş-
dum."

Oğlanın babası diyir ki:

"E, deliganlı ne dilerseñ dile benden, alıñden
gelsin her şeyi edersen."

Gız diyir ki:

"Yoh. Benim bir muradıñ yoh. Ben insanlağıñı etdim.
Kim olsa ederdi."

"Yoh diyir babası:

"Hele sen de bahim nere gıdırsen bele?"

"Bele bele, padişahın gızı demiş ki, "gelsinler
sınıyıñ, ona göre en deliganlıyı alıñ." Ben de oraya
gidirem."

Adam diyir ki:

"Ey eleyse, senin bu atın ey değil. Ben sene bir
at verim, o her yerden çoh ey atlar, atın adı da Leylan-
dor."

Gız atına binir, sürir. Bahir ki at o at değil,
varır, uçır.

Nası az o yannı gıdırse gız ağılır. Bahir ki, gu-
yi nası guyi ki on yeddi metre eni, boyı belli değil.
Neçe atlar, neçe deliganlılar dıñatır. At dile gelir:

"Niye ağılırsan?" diye sorır.

"Ben nası ağılamıyım, görürseñ, ağılıyan handa,
iniyen handa, neçeleri can verir, nası atlıyım, ben bu-

radan geçmem."

Leylandor diyir ki:

"Bügün benim yemäni as ver, beni ey tımar et, ey-cemen sıhaca golanımı çeh, gaburgalarım birbirine geçsin, bene bin gıncıyı al bene mäggen vur. Bismillah-ı Ya Allah de, canım acısın ki evel Allah'an izniynen seni geçiririm.

Öz gahir, atı bir ey tımar edir, golanını çeh sıhi çekir, üdüne binir, nahi ata vurırsa, at hama bir atlamada onı, gızın çadırının yanına gonderir. Gidirler o-reya, padişahlar, paşalar vezir vüzera hep oturmuş hayran hayran bahirler. Begerler merasim düzir. Bekirler ki damat gelir. Padişah sevünir.

"Ey gızın tam aradığını buldı" diyir.

Düğüne bağlirlar, gırh gün gırh gece düğün dernek gurulir. Ahşam olı, gızı odasına yolladılar, güvegi de girdi odasına. Güvegi çekir gıllici ortaya dulünü döñir, yadır. Öz da sabaga geder ağıladı.

"Demek bu beni beğenmedi."

Üç gün sora padişah heber edir ki:

"Gelsin gızın çiksin ortaya."

Gızı gelir, annadır:

"Bele bele, bene beğenmedi. "

Padişah diyir ki:

"Bu benim gızını niye beğenmez, vurun bunun boynunu."

Vezir Vüzera diyir ki:

Bu gılıhlıs deligenlinin boynı hama vurulmaz. Biz buni ele bir bere polliyah ki getsin geri gelmesin."

Padişah diyir ki:

"Yolliyah getsin Dilaricengi'nin mahasını getirsin, oraya geden geri gelmesştir."

Heber edirler gıza gelir: Diyirler ki:

"Bele bele, get o mahası getir ki gelinin üstünü

başını, esvabını onun tikaceyin."

Gız diyir ki:

Neyedim, neyetmiyim?"

Gelir Leylandor'un garnının dibine oturir, ağırlır.
Bu sefer at gine sorir:

"Niye ağılırsan?"

O da diyir ki:

"Bele bele, beni yollirlar mahenaynan, gidim ölim
diye."

At da diyir ki:

"Sen meraklanma, ben eranın malıyam, ben orayı
geçip içeri gidecem. Seni ölümlük yoluna yollamışlar.
Ama kerabar giderih, alır gelirih. Ben sene üşredirem.
Sen gider içeri girersen, ben diğarda galires. Neysa içe-
ri gidersen: iki pungar, birinden gan ahir, birinden irin
ahir. Sen diyecahsan ki; "bu ne güzel şıral şıral sular
ahir, temiz, berrah. Vahdim olaydı da bu sudan içeydim.
Yani başında oturaydım." O zaman onlar sene yol verirler,
sular olurlar. Sora gidecahsan bir bahçaya, hep tikan
pıtırak dolmuş oraya da. Diyecahsan ki; "aman ne güzel
ağaçlar, çiçekler, çimenler, vahdim olaydı da azıcık an-
bu güzel bahçada oturaydım." Onlar hama çiçek çimen olurlar,
sene yol verirler. Onan sora garmen iki gapi çıkacah,
biri açık öteki gapalı; açık gapiyi ertecahsan bir
atınan it, atın önünde et, itin önünde et olacah. Sen
eti alacahsan atın önüne, eti alacahsan itin önüne atacahsan.
Sora gidersen, bir dev anası görürsen, emme bişirir.
Devin bir memesi yerde, bir memesini de sağ omuzundan
arhaya atıp, hama arhasına geç, o memesini em.
O da sene der ki: "neyedim ki evladım oldun, yohsa seni
yardım, insan eti görmedim. Gidersen orada gapalı gapalı
bir oda vardır. Açar içeri girersen, gız yatir.
Gıza neç bahma, mahasi başucundan el getir, hama odadan

çih."

Gız ata binir, et oni getirir, oranın sunirine goyir. Gız gelir içeri girir. İki pungar görür. Dahir ki esşahdan iki pungar, birinden gan ahir birinden irin. Gız diyir ki:

"Ne güzel sular, vahdım olaydı da birez oturaydım, yani bağlarında."

Pungarlar hama su olir, ona yol verirler. Gız se-vünir. Tikanlı bahçaya da aynı ele diyir, oradan da ge-çir. Gelir, açih gapiyi örtir, örtük gapiyi açir. Hama goşir, atın önünden oti alır ite atir, itin önünden de oti alır ata atir. Gelir ki ne gelsin, aynı beylendor'un dediği kimin bir dev anası emşen bigirir. Bunun arhasına dolanir, memesini emir. O da diyir ki:

"Neyedim ki evladım oldun, yohsa seni yordim."

"Ele ineen eti öressniçen ki."

Gız burada oynenir, gidir o gapıdan içeri girir. Orda bir gız uyir, diya bağucunda da mahas asali. Mahasi alir, tam gapıdan çinעה, gız uyanir, hama bağirir.

"Dev anası, yahala oni, mahasi aldı."

Dev diyir ki:

"O benim yavurum oldı, ben ona degemen."

Gız bu sefer, atıan ite bağirir:

"Taz yahalayın oni"

"Aman" diyirler ki "hele dur."

Siri diyir ki:

"Ben etimi yiyeren."

"Siri diyir:

"Ben otumi yiyiren."

Heç aldırış etmirlir. Gız bu sefer eyemen gızir.

Diyir ki:

"Açih, tut oni."

Açık gapi cevap verir:

"İster artın, yoruldu, açık gale gale. Hele dur, biraz dincelin."

"O da bağırir:

"Capalı gapi çabuk onı tut"

Capalı gapi diyr ki:

"Daha daha ballısız olmuşdı gapalı dura dura, o olmalıydı hele daha gapalıydım."

Giz bahir ki yok, bunlardan fayda yok. Tikanlı bahçaya bağırir:

"Kahhalayın onı."

Bahçadan ses gelir:

"O bize tikan pıtırak demedi ki, o bize güller ağaçlar dedi. Biz de onı tutmamış."

Pungarlar da dediki:

"O bize gan ırın demedi, o bize su dedi, biz de su oldu, ona yol verdik."

"Giz dışarı çıkdı ki ne çıksın, at orda bekler. Atlir atına geçer. Beri yanda Bilarıçengi de daha hayıfını alamadığından arhadan bağırir:

"E neyedin, gizisan oğlan olasan, oğlanısan giz olasan."

Baba diyr, hayıfını bele alır. Giz de oğlan olir. Zetten istediği bişe sevinir. At diyr ki:

"Niye bele sevünçlüsün?"

O da annadır:

"Bele bele"

Bu sefer Leyländer diyr ki:

"E sen bene niye demedin ki ben gizem, ben de seni oğlan ederdim."

Heyse bu çikir gelir. Herkes şaşır. Padişahın gizine gine uzulir. Bu beni beğensir, diye. Halbuki, bulısir ki için içinde iş var. Tezeden cevaplar bişilir, tikilir.

gırh gün, gırh gece teseden düğün olur. Gelin güvegi olirlar. Bir zaman bele sofa sürirler. Du diyir ki:

"Padişahın benim de anam babam var, isin verir-sen gidin onlari görin. Helbet onlarda evlatlarının mürvetlerini görmek isterler."

Padişah isin verir, esgeriyæn, leegeriyæn çahir gelir. Cendi sınırlarında tarla biçirler. Diyir ki:

"Gidin, anama babama haber verin, oğlus gelin getirir, diyin. Ahaz bir avuç altın götürün gelin garçıl-sınlar."

Bunlar gidir, haber verirler. Babasigil düşünir. Garı diyir ki:

"Gah sen de esger leeger al, get onlari garçıla hele."

Çahir gelir garçılırlar. Diyir ki babası:

"Gizim bu ne bele, sen oğlan olaun?"

O da diyir ki:

"Ne baba çus. Beleyken bele oldi."

Neyse bunlar burada da teseden gırh gün, gırh gece toy düğün edirler. Yiyir içir, müratlarına gelirler. Siz de; yiyin için müradınıza geçin.

SÜPÜRGEÇİ CİZ

Varmış yolumuz bir ehdiyarın üç gazi varmış. Bunlar, süpürge toplir evlerini geçindirirlermiş. Babası birgün küçük gazına diyr ki:

"Gaz gazın bugün de sennen gidan süpürge toplir-
yan."

Gahir gidirler. Bir çekek gazına, bir çekek de gendine toplir, gelirler. Gelirler bir gayanın dibine otarirlar. Ciz diyr ki:

"Baba ben çok yorulmuş."

Hesil bir "of" çekirse bir de bahir ki ne bahain, gayanın arasından bir arap çahir. Bir dedeği yerde, bir dedeği gökde. Arap diyr ki:

"Ne dileyin varsa işde benden. Ben senin meradin verin."

Ciz de, babası da çok gorkirler. Ciz diyr ki:

"Aman benim bir işdediğin yok."

Arap diyr ki:

"Benim adım üç Lede. sen "of" dedin beni esle-
din. Ben senin işdediğin edeceğim."

Ciz da:

"Yon, ben hiç bir şey işdemirem." diyr. Bu se-
fer Of Dede döner ehdiyara diyr ki:

"Ben senin gazın işdiren, onu bana vereceksan."

Bahir ki gaz güzel, yalıqanlı, hoş, fihere ama olsun.

"Sen bu gazı götürüreceksan," diyr.

Babası ağır ağır edir:

"Etme eylene gazını alma diyr."

Yon hiç çaresiz götürüreceksan. Arap getirir ehdiyara bir keçe altına verir, gazı barmasına tahir, götürür, gayaya içeri girirler. Babası ağır ağır gelir evüne.

Bacıları bahir ki babaları tek başına çıkmış gelmiş.
Sorurlar:

"Baba, bacımız hani neyettin oni" diyirler. Babaları gine ağlır:

"Neyedia ben neç bişe etmedim gızım" diyir.

"Biz bülmedih, yorulduh diye geldih bir gayanın dibine oturduh. Bacız da yorulmuşdı. Bir of dedi. Bir de bahdih ki ne baneh, gayanın arasından bir arap devi çıhdi. İkimiz de çoh gorhduk. Bacıza dedi ki "Dile ben-den ne dilerseñ." O bir şey isdemedi Arap devi de bene bir keee altın verdi, bacısı barmağına tahdi götürdi." Gızlar ağlır, sızılırlar:

"Yoh bacımız" diyir, yanir tutuşırlar.

Gelelelim Arabınan gıza. Arap gızı ele bir bahçaya getirir ki, dersen cennet. Elvan türlü çiçekler, türlü türlü çiçekler, guşlar civil civil ötürler, havuzlar, envayi türlü çiçekler, ele tam bir cennet. Hama gızın garşısına gırh tene cariye gelir. Buni hemen soyundurırlar, yuyir, yehirler, pahlırlar, bağga esvaplar ge-yirirler. Gızın olanca güzelliğine on kat daha eklenir, onca güzellenir ki, doğan güne diyir, "sen doğma ben doğım, doğan aya diyir, sen doğma ben doğım" Gızı bi odaya getirirler, goyırlar ki, dersen burasida cennetden bir bağga küşe. Gızlar gelir önünde elpençe divan durırlar. Neyse birez sora arap gelir, gızlar çekilirler. Arap garşısında ellerini bağlır durırlarken getirir buna bir su verir. Gız düşür yatır, sabah gahir bahir ki arap gine garşısında. Arap emir verir, gine gırh cariye gelir, buni yuyir, yehir, türlü elbiselerden, mücevharatınan süsler gidirler.

Neyse bir gün beş gün aynı bele devam edir. Gız bahir gidişim gidiş degil.

"Bene ne olir bele?" diye gara gara düşünir.

"Bu bele ahşandan ahşama uyir, sabah gümüşü açiram. Ecaba bu arap mi geceleri beennen yatır" diye ahlından geçirir. Gene gendi gendine diyir ki:

"Ele ben bu sefer o suyi içmiyim, neysedirse o su edir bene."

Getirir göğsüne bir tene mendil gatlir goyir. Arap buna bir kebab getirir. Gız buni yiyir, suyi da içirir. Gız da o gün üçün suyi içmir. Göksündeki mendile tökir. Gendini gine aynısı kimin uybuluğa verir. Lüşir yadır. Gendini uyuyir gösterir. Arap da gine ayahda beklir. Annadiki bu gız uyadı. Neysse gız bir de bahir ki at şagğıltısı geldi. Arap goşir, atın başını tutir.

"Buyur gel paşam"

Gırh gız goşir yardım edirler. Gız bir de bahir ki ele yap yahışıklı bir deliganlı. Padişah sorir:

"Hizmetini etdiz mi, yemegini verdiz mi?" Gız da bunlari hep duyrir. Arabınan gızlar gahir gidirler. Bu gelir gızın yanına, bahir ki yoh, bu gız her zamanki kimin degil, gız ayıh. Gız da uyanir gendini ele verir.

"Tez alın arabın da bu gızın da boynuni vurun." diye emir verir. Meger bu peri padişahının oğliymiş. Bunlarda da eleyimmiş ki, bir uşahlari olaadan ortaya çıhmirlarmış, insanoğlunun gözüne görünmirmişler. Uşahlari olaah ki sora egerereye çinsinlar. Gız ağılr, yalvarir, diyrir ki:

"Ele bele arabın bir suçı yoh, ne suç varsa ben de var ona bir şey etme."

Padişah da diyrir ki:

"E madem ele, oni da effetdim seni de."

Sabah olir bu arap gelir bahir ki ne bahsin, gıznan oğlan oturirlar. Corhudan arabın doşagi patlir. Oğlan diyrir ki:

"Corhma be gızın hetirine seni de bağışladım." Arap ferahlanir.

Neysse bunlar başlirlar, gezip tozup eğlenmiye. Hep bir orada, "cennet kimin bahçede gezirlermiş, vahıtlarını

geçirirlermiş.

Bir gün gine bele bahçada gezirlermiş. Gız ele bir of çekir ki, oğlan diyir ki:

"Niye meraklandın? sen bele şanalısan, isdedigin kimin gezip tozir eğlenirsen, her şey elinde, bir dedigin iki etmirem, her isdedigin yapirlar."

Gız da diyir ki:

"Zahar ben de ana baba evladiyam, bacılarımı özlödüm, babangili görsedim. Ah Bene izin versen de getsen babangilde bires galsam."

Aglir yalvarir:

"Ne olersen izin ver, ben gidim" diyir. Oğlan bahirki olmir. Diyir ki:

"Seni yollaram ama sırrımız diğari çıkmayacak. Bah kimseye bir şey söyleme, kimseye bişe dersen hem senin hem de arabın başını vururam. Get babangili gör gel." Araba da tembeh edir:

"Gah bu hanımı al babasıgile götür, bir daha gendi elinenen al gel."

"Bir at çekiller gızın altına, bir at çeiller arabın altına. Araba tembeh edir tersedem:

"Gızın burnunun dibinden ayrılma. O nereye gidecaksa sen de oraya. Başiboş bırakma ki ağzında bişe geçirmesin."

Keyse bunlar yanlarına bir deve yüki hediye alır, gidirler. Getdiler düz babasıgile. Nasıl yenirlerse, öbür iki baci görür buni bele, gurir galirlar.

"Aman baci bu ne saltanat, bu ne mücevherat." İçeri gelirler. Bacıları bahir ki, arap ayahda el bağlamış durur. Bacısı:

"Otur"

diyir, oturur. Yoh demirse ayahda bekler. Gıza diyirler ki "Bu iş nedir bele? Yohsa senin gocan bu arap mı?"

Giz üsüne bahir ki arap ele gözlerini ağartmış ki. Tebi o da bişe diyemir sesini kesir. Bacıları buni üç günün üsüne dara goyir

"İllah söyliyecahsan" diyirler.

Heyse üçüncü günü söyledillerbunı. Giz annadır:

"Yoh, buni ben almadım. Hele benim aldığımı gör-
sez, ele yahışahli ele yahışahli ki. Peri padişahının
oglı."

Arap nasıl bunları bele görür de deyirsa hama bağırır,
hiddetlenir. Alir buni geri gelir. Atları geşir gelirler.
Padişah bahir ki üç günün üsüne geldi.

"Allah Allah? Ben bir hafta demişdim."

diyir gendi gendine. Memen annir ki bu işde bir iş var.
Heyse öğrenir diyir ki:

"Ben demedim? İnsanoglunun içine düşen helbet be-
le olur.

Araba diyir ki:

"Götür bunun boynuni vur. Ganli köynegini bene
getir." Arap buni alır, gidir. Bu padişahın da bir hez-
nedarı varmış. Bunları görür, sorir bu da merak edir,
diyir ki:

"Arap buni nere götürürsen?"

Arap diyir ki:

"Boynuni vuracağam, ganli köynegini de sultana
götüreceğam."

"Niye?" diye sorir hezmedar. Arap da annadır.

"Bele bele, buni götürdüm babasigile, sultanın sar-
rını bacısigile söyledi. Padişah da giz di. Onun üçün öl-
düreceğam."

Hezmedar diyir ki:

"Yoh bu bele olmaz. Etme eyleme. Bu bele cahalımı, bilmemiş etmiş, sultan da sora pügman olur etdigine. Sen getir buni bene ant."

"Yoh" diyir arap:

"İllah vuracağam, bu padişahın emridir."

Haznedar diyir ki:

"Burada benim bir kod altınım var. Hep burada çalışdım, sahladım, onı sene verim, sen de gızı bene ver."

"İa ganli köynek"

"Canli köynegi üçün de bir şey vururuk köynegini sene veririh, ona batırırık ganli olur."

Neyse gızı satın alır. Guş vurir, ganına batırir, köynegini arabınan yollırlar. Arap bunu getirir padişaha verir. Bu da alır köynegi arabınan yollırya getirip padişaha verir vermez, gapanir odasına ağırlır sıklır, püşman olir.

Galgelelim beri yanda haznedar gıza diyir ki:

"Oah seni padişahın halasına götürəcəğam. Padişahın bir tene halası var. İddi senede bir halasını görmiye gider. O da yegeni geldiği zaman gurbanlar kesir, sadagalar verir ki aman nedir yegenim gelir. Bu sene de padişah halasını görmiye gidacah."

Bu gızı alır üsdüncekilere çahardir, üsdünü başını değışir, buna fihere enterisi geydirir, gidirler. Halası pencerede oturmuş onı beklir. Haznedar gıza diyir ki:

"Ben gelmiyim sen get, gapiyi çal de ki: "beni alin İusuf-i Ziyeddin'in sadagasi için alın sahlayın. Ben fihereyem, sahapsızam". Hadi get ben gelmiyim."

Neyse gız gidir, gapiyi döğir, diyirler ki:

"Ne idirsen?"

O da diyir ki:

"İusuf-i Ziyeddin'in sadagasi için beni alın satar edin, ben fihereyem, sahapsızam."

Alırlar içeri, hala diyir ki:

"O kimdi?"

Yusuf-i Ziyeddin'in adını duyanı ya.

"Alın içeri, ona ey bahin" diyor.

Alırlar içeri, yedirirler içirirler, ey bir odaya alır, yuyur yehir pahlırlar, güzel bir odaya koyarlar.

Yusuf-i Ziyeddin de bir ağlamadaki sorma. Heznedar diyor ki:

"Niye ağlıyorsan sultanım?"

O da diyor ki:

"Heç sorma."

Heznedar diyor ki:

"Gah, halan görmiye get, efkarın dağıt, bu sene gidecandın, gah get."

Bu da gahir atlara binir, halasına develerle hediye yüklir, halasını görmiye gidecek, gahir gidir.

Giz da evde hizmet edir. Gızın sancısı tutir. Balası bahir ki Yusuf-i Ziyeddin gelir. Alırlar içeri, oturirler. Neyse hoş beş edirler. Gızlar gelir gizlinden diyorlar ki:

"Ne diyirsen hanım, bu misafirin sancısı çok."

Bu da gahir gidir gızın yanına. Bu Yusuf-i Ziyeddin geldi mi bunun balası heç yanından ayrılmamış, dizinin dibinden gahmamış. Bu sefer ikide bir gahir, gidir gelir, gidir gelir. Bahir ki gızın ağrısı yaman. Ebe seşledir, çocuk dünyıya gelir. Bu da gelir bahir ki Yusuf-i Ziyeddin çok usutülü. Diyor ki:

"Hala, ben her saman gelirdim, sen heç yanından ayrılmazdın, dizimin dibinde oturardun. Bögün bir sahat içinde kaç kere gahdın getdin. Demek artık sen de usandın bendes."

Bala gidir bahir ki bir oğlan olmaş. Ele elmanın yarısı Yusuf-i Ziyeddin, yarısı oğlın uşağı. Bir de bahir ki ne bahsin uşağın başında gırh anahtar asılı. Bu bele perilerin oğullarının başında Allah tarafından olurmaş. Bahir ki, Yusuf-i Ziyeddin de de var, o uşak da

da var. Gelir Yusuf-i Ziyeddin'in yanına, diyor ki:

"Oğlum senden gırh gün önce bir fibere geldi, dedi ki: "Yusuf-i Ziyeddin'in sadagasına beni alın". Ben de senin adın uğun aldım. Bögün de bir tene uşağı oldu. Bahiram almanın yarısı sen, yarısı o uşah. Üdelik seninde başucunda gırh anahdar, onun da baş ucunda gırh anahdar.

Diyor ki:

"Hala, olmas bele. Ben o uşağa bahim hele bir."

"He oğul peki Gidim gısa bir heber edin ele get bah."

Gız annir ki o geldi. Yatanda yatır. Halası gelir, heber verir ki."

"Gelsin mi? Misafirim var, uşağı görmek iadır. Çocuğa bir bahsin."

"He diyor:" "Gelsin bahsin, neyedin."

Gelir gapiyi açır ki ne aşala gırsai orda yatır. Bir uşah da var orada. Hama Ücdünden bir pus gahir. Gelir içeri, diyor ki:

"Hala, o senin gelinin, o da torunun. Beleyken bele, hiddetlendim, götürün öldürün dedim, demah ölmemiş."

Hala buni duyur ya, hama tezedden gurbanlar kesir. Sadagalar verir ki benim yegenimnen torunum buradalar diya. Gelini gendi odasına alır. Yatagını bezedir, oraya alır.

"Ya, şükür ki bele seni onun adı uğun içeri aldım, sen meger benim gelinimmişsen" diyor, sevüncünden yere göğe sığır.

Bleki Yusuf-i Ziyeddin de sevünir, şığır. Tersiler gelir, elbiseler biçilir, hediyeler verilir. Gelini tezedden bezediller. Bunlar burada gırh gün daha galırlar, yiyirler içirler. Oğlan da ele avuca gelir. Bahicılar tutulır. Heyse Yusuf-i Ziyeddin diyor ki:

"Gah gıdah evümüzse."

Bunlar evlerine gelecehler, halaları artık bunları ağır hediyelernen yola vurur ki sorma. Neyse gelirler gendi sınırlarına. Arap da paşasının yolunu gözler.

Arap nasıl ki gariyi gördi, gormusundan dedağları patladı. Aidi içeri, garşıladılar. Eleki gari hediyelernen, seynen. Padişah diyir ki:

"Arap get heznedari bene getir."

Arap diyir ki gendi gendine

"Eh, bu heznedarın boynunu vuracak."

Heznedari sesler, arabı da sesler, diyir ki:

"Ben sene götür buni vur dedim, sen nasıl vuracağın."

Arap gine gormir. Bu giz bele padişaha anlatmış, ya abu beni öldürecekdi, heznedar sormas elinden gurtardı" diye.

Heznedar diyir ki:

"Ben bele bele etdim.

Padişah diyir ki:

"Götürün bu arabın boynunu vurun." Cellatlar gelir alır buni götürür, bağını kılığınan vurur, ezirler.

Padişah da beri yandı heznedari alır alır yanına, vezir vazerasına getir. Bagga birini heznedar edir. Sunlar alırılar uşanlarını yanlarına, yiyir açır, muratlarına geçirir. Siz de, yiyin için, muradıza geçin.

Esgicinin birinin çok mutli bir yuvası varmış. Düzenli bir hayatı varmış. Her gün sabah namazıyla tükânini açar, akşamda esanla beraber tükânini kapatmış. Bu hayatı öbür boyi devam etmekteyken, bir gün akşam esgici tükânının tahda kepenklerini kapatırken, zamanın padişahı tebdil-i gıyafetnen, bu esgiciye müşderi gılısında gelmiş:

"Selamunaleyküm usda, şimdi benim bu çizmemin yemenisiyle, atın üzengisini bir tikiver."

Esgici cevaben:

"Müşderi velinimetdir, başıminan beraber ama, benim hayatım bozulmaz. Şimdi tükânimi kapatacağam. Ölmez sağ galırsam, sabah gel de senin işin baştacıyla görün."

Bu defa padişah:

"Usda biz geribiz, hana misafir olamazız, yolci yolunda gerek, işimizi gör de gidelim" der.

Usda bu konuşmalar sırasında tükânini kapatmışdır:

"Efendi, tükân kapandı, ister hende gel, ister buyur bende 'tanrı misafiri ol' der.

Ve nehayet, esgicinin ısrarıyla ondanahane misafirliği kabul eder. Birlikde giderler. Tebdili gıyafetdeki padişah esgicinin evindeki, saygılı bir eşi, temiz bir yuvası ve mutli hayatını görür.

Sabah ev sahabiyla çıkar, işini tamamlayıp saraya döner. Bir za'fıye ekibiyla, esgiciyi huzura zornan getitdirir:

"Efendi bah şu bahcadaki darağacına."

Esgici bahar.

"Bah benim harem dairesine."

Esgici oraya da bahar. Orada da birbirinden güzel dört gari görür.

"Ya bu ipe razı olacaksan, ya bu dört gariyi alacaksan. Ama buna karşılığ da senin hanımını bene vereceksan."

Esgici düşünür, ölmekden önce bir gariyi verip dört gari almak daha eydir. Padişahın dediğini kabul eder. O dört hanımı alır yanına, saraydan uzaklaşır. Sarayın etrafından da bir su almış. Hemde o saraya sur vazifesi ni görürmüş. Esgici suyun bir yerinden geçmeyi düşünür. Çünkü etrafı bulmirmişse, köprünün nerede olduğundan haberi yokmuş. Her gariyi sırtında tek tek garşıya geçirirken, suyun en tehlikeli yerinde ilk hanıma sorir:

"Padişah seni bene verdi. suçun, huyun neydi?"

Gari diyir ki:

"Ben iadirem ki her gün anama gidim, onun için beni isdemir."

Esgici buni garşıya geçirir. Sıra gelir ikinci gariya sorir buna da:

"Seni niye bene verdi?"

Gadiin cevaben:

"Ben padişah efendinin cebinden para çaldım."

"Ey diyir esgici, buni de garşıya geçirir. Sıra geldi üçüncü hanıma. Aynı yerde sorir:

"Padişah efendi seni niye isdemir? Neyettin ki?"

Gari diyir ki:

"Ben çok tembeldim, pisdim, heç derli toplu degildim."

"Peki" diyir esgici, buni de garşıya geçirir. Sıra geldi dördüncü gariya. Gariya sorir:

"Senin suçun neydi, dogriyi söyle, yohsa seni ataram."

O da diyir ki:

"Benim heç bir gusurum yokdi, çok inatciydim. O da benim inatından yılmışdi."

Esgici buni duyar d ymaz, sırtındaki gariyi suya atir, diyir ki:

"Inat insanın islati mümkün degildir."

Neyse esgici yuvasına döner, bu üç hanımınan beraber. Hayatına çeki düzen verir. Anasına çoh getmah isdiyen hanımı eve gelir gelmez anasının evine yollir. Yollar-ken tehbeh edir:

"Dan, get anan yanına, isdersen ümrün sonuna geder gal, isdersen başga bir zamana geder gal. Doyunca gal, sora gal. Ama bah, geldihden sora getmah yoh."

Gari gıdır, bir gün beşgün, bir ay beş ay, derken bahirki herifden ses duymir. Bu sefer o heber yollir ki:

"Gelsin beni götürsün, evimi göresdim."

Esgici hırsız gariya da diyir ki:

"Ahandar bütün malım, mülküm, servetim, param senin olsun, isdereen al beni suya at."

Gari da daha bahir ki çalacak bir şey yoh, hırsızlıktan vazgeçir.

Üçüncü gariya da evin bir kısmını verir, diyir ki:

"Ahandar, eger temiz olur, ey gari olursansa: bu da benim garımdır, der üzen baharam, yohsa benden sene fayda yoh."

Bunların her biri diyerinden daha ey olirlar.

Neyse aradan birez vahit geçir, padişah bir gün çahir gelir sorir:

"Neyettin o dört gariyi?"

O da annadır:

"Bele bele."

Padişah çahir gelir. Esgicinin evine gelir ki es-sandan ele, gine esgi düzenini gurmaş.

Bir tene herifin yeddi tene garisi varmış. Garî milleti işde, ikide bir birbirlerine girirlermiş:

"Herif beni çok sevir."

"Yoh beni çok sevir."

"Benim dediğimi edir."

"Yoh hep benim dediğimi edir" diye.

Bu herif de tutir, yeddi tene mavi boncuk alır, her birine gizli gizli verir. Hepsine de tek tek diyir ki:

"Anbuni al ben seni daha çok sevirem, obürlerine deme. Onlardan biri, ya da sen sorduğuz zaman ben derem ki: mavi bocuk kimdeyse benim meylim onda."

Neyse yeddi tene atmağ paralıh boncuknan yeddi hanımı bir arada idare edir. Bazen sorirlar, bir tenesi:

"Efendi kimi daha çok sevirsen?" diyir se o da:

"Mavi bocuk kimdeyse, benim gönlüm ondadır" diye cevap verir.

Neyse gün gelir bu herif Allah'ın rehmetine gavu-şir. Yeddi hanım da ağıır, sızılır:

"Aman herif ençok da beni severdi."

Obüri diyir:

"Yoh beni severdi."

Birisi de diyir ki:

"Aman niye ikide bir diyirdi ki, mavi boncuk kimdeyse benim meylim onda, ahan babın, mavi boncuk bende."

"Bende de var."

"Bende de var."

Berken yeddi tene mavi boncuk çahirortaya. Hepsi de şaşır galirlar.

TEMMEL EHMED

Bir varmış bir yokuş. Vahdin zamanında bir padişah varmış. Bunun memleketi çok zenginmiş. Bu gahir diyor ki:

"Memleketindeki tembelleri maaş bağliyacagım."

Bu toplir tembelleri bir araya yedirir içirir. Bir de bahmişlarki herkes tembelleşir. Nasılsa bedavahdan yediren içiren var. Gelmiş padişaha demişler ki:

"Padişahım sağolsun bu tembellerin hali ne olacah. Herkes tembelleşir."

Padişah oturur, lalalarıynan düşünürki bu işe nasıl çare bula, diye. Sonunda padişah diyor ki:

"Tembellerin hepsini bir araya toplayın, doldurun bir yere. Sorada crayi yahın. Kim tembelliğinden kaçmasa onu yedirir içiririh. Übürleri gine işlerine güçlerine bahsinlar."

Neyse padişahın dediği kimin edirler. Doldururlar tembelleri bir araya, yahırlar burayı. İçindekilere de diyirler ki:

"Amaan, ne alavdır neyanmahdır, sen de..."

İçerde otururlar. Sora bir de bahirler ki essahdâh etrafda alavlar var. Herkes gahir geçer. Bir tek Ehmед gelir. Elece oturur yerinde. Neyse her taraf alavlanır, taah gelir Ehmед'in yanı başına gider o zaman Ehmед diyor ki:

"Ne dersen bura birez issindi mi ne? Acep gahip getsem mi? Bulmirez ki neyetsen."

Gendi gendine bele gonışir. O zaman da padişahın adamları gidir, padişaha annadırlar:

"Padişahım bele bele oldu" diye.

Padişah gahir gelir bahir ki, diya Ehmед hele daha orda oturur.

"Acep gahsam mi, gahsamam mi?" diye gara gara dü-

Adamın biri, heç nasibe, gismete inanmış. Herif ıfciymış. Mısır ekemiş. Bir gün mısırlarını toplir, gelen tüccara satir, hepsini. Tüccar ne var, ne yon bütün mısırları alir gidir. Yalnız giderken bunlardan dört teneesini dşerdir. Bu herif goşup verene gider, o da ıhır gidir. Bu alir dört mısırı, gelir evne. Cendi gendine diyr ki:

"Anbunların birini ırdi yiyim brlarını da sora yerem." Tam o mısırlardan birini yiyecağı sırada, çapı alınir, gidir air ki, sağı bağı appağ bir ehdiyar. Ehdiyar buna diyr ki:

"O mısırlardan birini Bağdat'dan gelen bir adama, biri am'dan gelen birine, brtnide Halep'den gelen birine yedirecahsan. Öbür tek galan mısırı da vahdi geldi mi sen yiyecahsan. Haydi eyvallah."

Ehdiyar bele diyr, ıhır gidir. Bu da ehdiyara ızir, nasibe, gismete inanmır ya. Cafasını gzni salir. Gelir içeri, o sırada bir iğı ıhır. O mısırları yiyemir. Caldırir onları ki sora yiye.

Aradan birez zaman geçir, hava bozuh olduğı bir gün, bir Tanrı misafiri gelir. Neyse oturirler, hoş beğten sora gine çapı alınir, biri daha gelir. Bu da oturir, birez sora gine çapı alınir. Oturir konuşirler. B herifin ahlına gelir ki, dört tene mısırım vardı. Getirim hem misafirlerime ikram edim hem de ben yiyim. Ey de dört iiyik. ıhır getirir bu mısırları yiyir içirler. Bu adam bağılr sorir:

"E siz bele nerden gelir, nerye gidirsiz?"

Biri diyr ki:

"Ben Halep'den gelirem."

bri diyr ki:

"Ben am'dan gelirem."

Biri de diyr ki:

"Ben de Bağdat'dan gelirem."

O zaman adam annir ki, oola bu mısırlar demeh bun-
ların gıssetiymiş. Geldi bulduñar.

Herifin biri garısını öldürecekmiş. Gari demiş ki:
"Kah beni öldürse, burada deniz var, ay, ışığı var,
bir gün farş olursan."

Denizin üdüne de ay ışığı vurmuş. Gari demiş ki:
"Ben seni an bu ay ışığına havale etmişem, an bu
denize salmışam. İnşallah o seni farş eder."

Aradan seneler geçir. Bu garısını öldürdüğünden so-
ra bir daha evlensiyse gahir. Bir tene başga gari bulır
evlenecahlar. Nişanlanırlar. Bir gün bu bele nişannisii-
nan beraber, garısını öldürdüğü yere gelir. Orda gezirler.
Bir ara herifin ahına sığı garisi gelir. O zaman garisi-
nin dediklerini düşünür, birden gülmüşir. Nişannisii diyor
ki:

"Allahasın (Allah'ını seversen) neye güldün?"

Herif de diyor ki:

"Neye gülecan? Ahan bele bele. Ben o gariyi burada
öldüreceğidim. Beni ay ışığına, denize havale etdi. On-
nar beni farş edeceğimmiş. Hani diya ben öni öldürdüm, se-
neler geçdi. Ahan gine evlenirem. Şu ay ışığı, bu deniz
de edebilirse diya getsin beni farş etsin."

Bu gari da, bunun yanından gelir. Hama gidir po-
lese, candarına heber verir. Herifi tuturlar. Garının
anı da seneler sora çinir.

BACI SEN BECEREMEZSEN

İki tene evli barhli baci varmış. Bunlardan bir tenesi oynaq sevirmiş. Gidiqati eymiş, gocasıynan arası yoh eymiş, evi mevi eymiş. Öbürü ele degilmiş, evinin gidiqati, gocasıynan arası ele pek ey degilmiş. Bu da ahlına tanmışki:

"Madem ele ben de oynaq sevecəğam."

Gəlir bacısına diyir ki:

"Baci, ben de senin kılın edecəğam, ben de oynaq sevecəğam ki hem daha gıymetli olım, hem de her işimi daha ey görüm."

"Aman baci, etme eyleme, sen bu işi beceremezsen, gendi gendin rezil edersen, gəl sen bu işden vaz geç."

"Yoooh, olmaz. Ben edecəğam."

"Peki baci. Sen bu işi ahlın gıymuşsan. Eleyse, bögün get eve, gavurga bişir. Oğlunnan, uşağınnan ye. Ama ahşana erin eve geldiği zaman, bülmiyecəğ senin o gün uşahlarnan gavurga bişirip yedigin. Ele toplıyacahsan, süpürecəğsan ki, eğer herifin bir tene bulursa, senin gavurga etdiğin anlasa, sen bu işi beceremezsen."

Bu da bacısını dinlər, gidir eve gavurga bişirir, uşahlarıynan yiyir, içir, toplır, galdırır, silir süpürür, bahir ki yoh tamam, ortalında heç gavurga yoh. Ahşan olir, herifi gelir, otururlar, yiyir içirler, nəyse oyanni bu yanni derken nərden bulırsa bulır, bu herif tek bir tene gavurga tenesi bulır, atir ağzına diyir ki:

"Bögün gavurga mı ettin?"

"He ele azıcık etdim, yedim uşahlarnan."

Sabah olir, bacısı gelir, sorir:

"Dediğin kimin etdinmi?"

"He, baci etdim."

"Gocan heç bulmadi he mi?"

"Ele tek bir tene buldi. Ne volacah ki bir teney-nen."

"Vuş aman baci, yoh, sen bu işi edemezsen."

"Ben edim de sen gör."

Bu gari tutir, gendine bir oynaş bulir, başlır bacısı kimin etmiye. İşini ilerledir. Bir gün oynasını içeri alır. Birez sora gıcasi gelir. Gapiyi çalir. Bu garının içinde eli ayağı dolaşır. Herif nasıl, dışarda gapiyi gırmiya getirir, çalir, çalir, bu gari açmir. Herif dışarda gendi gendine diyir ki:

"Hele, gidim bahim, belki baldızım gildedir."

Gomşulara hep sormuş, yoh, heç birinde yoh. Gelir baldızigile, baldızına sorir, diyir ki:

"İki sahatdır gapiyi çaliram çaliram açmir, ya bu gari nerde ecap?"

Baldızı hama orda annir ki; tamam, bu benim bacım muhagga bu işi ağzına gözüne bulaşdırdı."

Enişdesine diyir ki:

"Enişde sen burda otur. Ben gidim hele bahim ki neyedir, nerde? Ama, bah enişde sahn ben gelmeden sen gahıp gelmiyesen. Ben a şimdi gider oni buluram. Sen burda bekle."

Enişdesine bele diyir, oni otutdurir, gelir bacısının evine. Gapiyi çalir, diyir ki:

"Allah canın almiya, aç gapiyi, ben geldim. Seni gahrolasan, neyedirsən?"

Bacısı gapiyi açir ki ne açsın, oynası içinde, ikisinin de eli ayağı dolaşmış, neyedeceahlarını şaşırılmış galmişlar. Bu hama herife diyir ki:

"Aman gardaş, sen bu delinin ahlına nerden uydun geldin çıhdın çıh çıh get. Amaan, sen bülmirsan get, çıh get burdan."

Herifi yola salir, hama orda bir teneke çigi vurir yere devürir, bacisi neyedirsen."

"Aman baci, neyedirsen."

"Seni gehrolasan, neyedecağam, enişdemi dur gidim getirim, bizde oturmuş beklir."

Gelir bahir ki enişdesi oturmuş beklir. Diyir ki:

"Amaan eniş de gel, gel hele bah ki benim bu deli bacım neyetmiş?"

Eve gelirler. Bu gari yerde çigi gösderir enişdesine, dönir bacısına işaret edir, diyir ki:

"Ahan eniş de ben demedim mi? Ahan bah, merah edecah bir şey var mı? Vurmuş çigi devürmüş, ayağı tahılmış. O da gorhusundan gapiyi açmamış ki, sen kızarsan diye."

Bu sefer dönir bacısına:

"Enişdemın canı sağolsun, ne olacah, aşındı üzünü alır, dibini süpürür, siler, galdırırız. Neyedah, olmuş bir kere, oldıynan öldi bir dir. Hoş enişdem anıunun uğün niye gıssın, bağırısın ki?"

Oturir beraber, süpürir silirler, temizilir, paklırlar. Bu gari müsade isdir, gahir getmah uğün. Capının önünde bacısına diyir ki:

"Bacım ben sene demedim, sen bu işi beceremezsen."

PIERRE

Sulten Süleyman, gargaya diyir ki:

-Get bene dünyanın en güzel guşuni getir. Ona tac goydireceğem.

Garga da gidir dünya alemi gezir, bahir ki, gendi cücügünden daha güzeli yoh. Onı tutir getirir, diyir ki;

-Ahandır Sultanım, dünyanın en güzel guşı buydi. Vey, bahirlar ki, çilpah, çirkin ağzi, çirkin gendi çirkin bir guş. Ama garganın gözüne güzel görünmüş, yavrusı da.

ANASI ÖLE KİMİ VAR -

Bir giş günü Nesreddin Hoca dağa odun kesmiye gidir. İşini yarıda goyir, gelir evine, gapiyâ çalir, diyir ki:

"Hanım, get gonşulara heber et ki, "Nesreddin Hoca dağda soyuhdan donmuş"

Bu gari gahir, Hoca getdihden sora gonşulari tek tek dolaşir diyir ki:

"Nesreddin Hoca dağda donmuş, galmış."

Gonşular sorir ki:

"Kim geldi heber verdi?"

"Anası öle, kimi var, kim heber ede? Geldi gendi dedi, getdi.

BENDEN UZAK

Nesreddin Hoca'ya demişler ki:

"Ele dünya bosulmuş ki."

Hoca da demiş ki:

"Ülkemden uzak."

"Ülken gelmiş."

"Memleketimden uzak"

"Memleketen gelmiş."

Bu sefer hoca demiş ki:

"Kövümden uzak."

"Köven de gelmiş."

"Evimden uzak."

"Hoca, hoca even geder girmiş."

"E, meyedim? Gendimden uzak."

Behçet Mahir, gehvede hekât annadılmış. Anlatmış, anlatmış. Hekât bitmiş. Bu da başlamış etmiye:

"Ben burdan Emeriga'ya geder uzırdım. Üzdüm, üzdüm, bir de bahdım ki ne bahim; erhamda it balıhlari havlirlar."

Behçet Mahir gehvede Koroğlu'ni annadirmiş, demiş ki:

"Koroğlu Çamlıbel'de oturirken, sile basir Ayvas'ı sesler diyir ki:

Ayvas, Bolibeyi'ne telefon et, söyle yarın üsdüne sefere gidirem."

Pertev diye bir hırsız varmış, tavuh çalarmış. Bu-
ni şikâyet etmişler:

"Elbiselerimizi çalır" diye. Pertev de haçanlardan gendini savunır, hakime diyir ki:

"Hakim Bey, benim ünimi duymuşsandır. Ben tavuhdan başga bir şey çalman."

KADINLA BERABER ŞANSININ GEZMESİ

Bir tene gariynan beraber her zaman bir gara yunah gidir gezirmiş. Bu gari, bir evlenir, iki evlenir, üç evlenir, heç mutli olanir. Gocasının biri sarhaş meyhoş çahir. Bir tenesi gariya gıza düğir. Öbüri garının giyme-tini bülmeir, döğir, söğir. Ama bu garının da yanında her zaman bir gara yunah gezermiş, hep onnan berabermiş. Bu gari sonunda dayanamamış, dönmüş o gara yunah de miş ki:

"sen niye bannen beraber gezirsen ki? senin gidecah yerin yoh mi? Çih get.

"Vüş, toprah başan. Bannen sen heç ayrılmazih ki. Ben senin şansın talehinem."

O zaman gari diyir ki:

"Bu şans, bu taleh ben deyken, ben nere getsen aynı, beleyemdir.

Davaliynan, davacı gadının husuruna çahirlar. Davalı gatar getirmiş. Davacıda kilim getirmiş. Gadi diyir ki:

"Seni de sevdin, kilimin de sevdin, ama gatar ayağım basir."

Vahdin zamanında üç cuma üst üste cuma gılmaya get-miyeni idam edirlermiş. Bir tenesi gilmir. Tutir, getirirler, idam edecahlar. Gadi, imam, çehyülislam hep ordalar. Sorirlar, son isdediği şeyi Diyir ki:

"bene ordan topbuzi getirin, bir tene gadi efendiye, bir tene de imama vurmah isdirem."

Düşünir, daşınırlar, yoh olacah gibi değil. Ne isdirse olacah. Bu sırada gadiya diyir ki imam efendi:

"Gadi efendi, ben geçen cuma bu adamı, camide senin sağında görmüş gibi gibisi mi ne?"

"Yoh yoh, ne gibisi, ta kendisi, ta kendisi."

DEREDEKİ BILLAH

Bir kövün ağasıymış, hocası her zaman beraber devetlere gidirlermiş. Bu hoca efendi, o getdikleri devetlerde sofraya gurulur, bu hama yiyir, içir, gahir. Bir olur, İki olur, kövün ağası sinirlenir. Hocayı alır, dere kenarına gidirler. Hocayı orda düğir, sora da diyir ki:

"Ben sofradan gahmadan, sen gahmiyacahsan."

Bele temben edir, hoca tübe, billah diyir.

"Tamam, peki, he, vallah billah" diyir.

Bunlar gine bir yere gidirler, sofraya gelir. Hoca, hep alışmış ya, yiyir, içir, tam gahacağı sırada kövün ağası diyir ki:

"Hoca efendi, deredeki billah."

Hoca efendi de hama doplanır, diyir ki:

"Tazedən bismillah."

Bir tene hoca varmış, Allah'ın emrini ey bulürmüş. Nereye getse, önüne goyulan her şeyi yer içir, siler süpürürmüş. Bir gün, bir eve misafir getmiş. Güzel bir sofraya düğemişler. Önüne gelen yemeği "sünnetdir" diyip, silip süpürmüş. Gahir abdes alıya. Evin çocuğuna diyir ki:

"Gel bene su tük."

Çocuk suyu tükacağı sırada, adını sorir.

"Yavrum senin adın ne?"

Çocuk da heyecanmış:

"Farz, Farz" diyir.

Hoca da diyir ki:

"O ne demek yavrum, o ne biçim isim?"

Çocuk da diyir ki:

"Hemi, sünnet diyim ki, beni de yiyecen."

Bir padişahın gızı evlenirmiş. Padişah, gızına; in-

cili, ehssali, pırlantali taht vermiş.

Gomşi padişahın gızı da evlenirmiş. Babasına demiş. O da demiş ki:

"Gızım, o gızına taht verdi, ben de sene baht verirem. Tahdın olana geder, bahdın olsun."

İki gomşi gızı evlenirmiş. Birinin gızı ele çehez götürmüş ki, arabalarnan. Öbürininkine de, araba yanaşmamış, babası; evden gızına, gucah gucah birşey verirmiş. Ama ne olduğu görünmirmiş. Adama demişler ki:

"Ne verirsən bele?"

"Ben gızıma, şansı taleh verirem ki, talehi şansı bol olsun, çehezi neyedeceah."

Bir tene kornan, bir tene idam mahkumi aynı yerde mapuslarmış. İdam mahkumi hapaşurır, kor da diyir ki:

"Çoh yaşı"

İdam mahkumi da ona diyir ki:

"Sen de gör."

Biri çoh yaşı, öbürü de görür.

Bir tene herifin uşağı olarmış. Demişler ki;

"Get, felan yerde bir hoca var, o okusun ele nefesi birebir. Hama uşağız olur."

Bu herif gahir, düşür yola. Yolda bir tenesiynen garşılaşır. Buna sorir ki:

"Nere gidirsən bele?"

"İşte gardaş bele bele. Dediler ki; "o hocaya get" Ben de gahdım gidirem."

"Yoh, getme" diyir ötekisi.

"Ben sene bir nehsa edim verim, hem sen hem garın oni üsdüzde daşıyın, uşağız olur. Onca yolu da boşuna getmemiş olursan."

Bu herif de:

"Peki" diyor.

Bu gahir, bunun eline iki tene goyun gıgısı sarır verir. Buni nohsa kimin edir, diyor ki:

"Bah, ben felen k vdeyem, benim adım  anım da filandır. U a ın oldu mi gelir beni bulursan, neoldiyse neticesini bene s ylersen."

Herif buna duvalar edir, gahir evine gelir. Garısına da annedir.

Neysel bunlar herifin dedi i kimin edir, aradan bir vahit ge ir, bunların ikiz u ahları olur. Aman ele sevd nirler, ele sevd nirler ki sorma getsin. Ondan sora bir daha ikiz olur, bir daha ikiz olur. Garısı diyor ki:

"Aman herif, bu bele olmaz, hele get o hocayı bul, de ona; u ahlarımız tek tek olsun, gine nohsa etsin."

Bu gahir, nohsayı da eline alir, gelir bu adamın yanına. Diyor ki:

"Bele bele. Bir hal et. Biz  edirih ki, u ahlarımız tek tek olsun."

Bu da nohsayı alir, bunun elinden. Gelir bir k  e de a ır, goyun gıgısının birini  ı ardır,    ri orda g lir. Bir daha aynısı kimin sarır, buna geri verir:

"Al" diyor, "bundan sora u ahlarınız tek tek olacah."

Esnehden da bir ga  tene daha u ahları olur. Bu herif merak edir diyor ki:

"Ecap bu nohsanın i inde ne var?"

Sonunda dayanamir, a ır bahir ki ne bahsin nohsanın i inde bir tene goyun gıgısı.

K rd n biri bir eve, misafir gidir. Yayıynen ohi da elinde i eri girir, hama tavanlara bahir, bir  ey arırmı  kimin. Ev sahibi diyor ki:

"Garda  neye behirsan?"

K rt de diyor ki:

"Hele bahim ki yayımı ohumi nerden asım?"

Ev sahibi da k rdi misafir etmah   lemirm  . Diyor ki:

"K rdi eve goyan yoh. Yayımı ohumi nerden asım?"

Üç kürt bir aradaymışlar. Birine sormuşlar:

"Sen padişah olsan ne yersen?"

"Soğan yerem."

İkinciye sormuşlar:

"Sen ne yersen?"

"Soğanın üçüğüni yerem" demiş.

Döner üçüncüye sorarlar:

"E gardaş, sen padişah olsan ney yersen?"

O da diyor ki:

"Daha bene yiyecak bir şey bırakmadılar ki."

Kürdün biri şehere gelmiş alışveriş etmiş, kövüne gidirmiş. Yolda bir arkadaşına rastlamış. O da kürtmüş. Bunlar selamlaşır, gonişirler. Biri diyor ki:

"Nerden bele?"

"Şehere getdim bişeler aldım, ama ele bahali oldu ki paramı hep anbu iki metre bene verdim."

"Hele bahim."

Açır arkadaşına gönderir ki, ele gırmızı, güzel bir bez ki. Diyor ki:

"O ki gırmızıdır ya neye alsan ucuzdur."

JOKE- JOKE- DAHA JOKE

Kürdün birinin oğlu İstanbul'a esgere getmiş. Bu kürt de gidir, oğlunun yanına, diyor ki:

"Hele gidim bahim ki oğlum orda neyedir, nasıldır, ey midir?"

Gidir İstanbul'a oğlunun görüşür, döner gelir memleketine.

Tanıdık, eş, dost, hısım, akraba sorar:

"Oğlum nasıl, ey mi, orda neyedir, ne iş görür?"

"Benim oğlum orda baş olmuş."

"Onbaşı mı olmuş?"

"Joke, joke daha joke."

"Binbaşı mı olmuş?"

"Benim oğlum orda ele bir baş olmuş ki, herkesin rıngı, gısmeti onun elinde, eğer o dağıdırsa, yemek veririse, esgerin garni doyar. Yoh eğer o dağıtmazsa, bütün esger acılından ölür."

"Senin oğlun aşçı mı?"

"Ya, ya aşçı olmuş orda."

Kövlünün biri gelmiş İstanbul'a, denizi görmüş. Gelmiş, sormuşlar ki:

"Denizi gördün mi, nasıl büyük mü?"

"He, çok büyük. Emingilin gazannan gırh, gırhbucuh su alır, ele büyük."

Kövlünün biri tarlada çalışmış. Oradan bir tene uçan geçirmiş. Tarlaları illacliyan uçan. Kövli başını kaldırır bahir, diyor ki:

"Ola, gaba guş, get ordan, avo köşedaşını kaldırır atarsansa gafan gıraraz."

Bir tene kövde düğün olirmiş. Tebi herkes gidir. bir tene gari da erinden izin alır, o da gidir. Oturir. Bahir ki, genç kızlar, gelinler ele güzel oynirlar, bar tutirlar ki:

"Aman hele birez de ben oyniyim" diyor. Gahir, ay-niyenlara garışir, oynir, oynir, heç oturmir yerine. Ah-şam olur, bu hele daha bar tutir. Gelir, diyorrlar ki:

"Gocan gelmiş, seni ısdır."

Bu da ele oyuna dalmış ki, heç birahmah ıdemir. Diyor ki:

"Hele birez beklesin, anan gelirem."

Aradan vahit geçir, buna gine söylirler. Bu gine diyor ki:

"Anan birez beklesin."

Bu sefer herif ordan diyir ki:

"İllah söyleyin gelsin."

Bu sefer garının da canına yetir, diyir ki:

"Anbu yan cebinden anahdari alın, herife verin getsin, yar bulunur ama bar bulunmaz. Ben bu bari bir daha nerde bulim da oyniyim, yar bulunur, bar bulunmaz."

HAMA FARGETDİ

Erzurum'da gışın ortasında, kövlünün biri kövden gelir ki evine soba ala. Ama hava nasıl soyuh, yerler çingilir bundan, ne ayaz ele, soyuh sorma-artıh. Bu kövli gelir, sobayı alır, bir tene at arabasına atır ki evine götürsün. Yolda kövli arabasının üstünde ellerini sobaya usadır, diyir ki:

"Vola hama fargetti."

Genç bir deliganlı, gış günü köve gelir. Kövdeki evlerden birisine misafir olur. Evde de genç gış var. Şimdi gış günü, ya misafirin gece galıp galmıyacağı pek belli değil. Bu evin gışı, deliganlıya vurulır. Ahşam olur, gış gendi gendine türki diyir. Diyir ki:

"Dandili dat burada,
Evin yoh mi, yat burada,
Orti döğşek bulunmaza,
Tazi çuli çoh burada."

Kövlünün biri çehere ilk defa lokantiya getmiş. Gendi gendine demiş ki:

"Anbu masadakiler ne işlerse, ben de ondan işdiyim. O masadakiler garsona diyir ki:

"Bize gombosdo getir."

"Peki" diyir garson. Buna da varir. Bu da diyir ki:

"Goyun posdi getir."

Garson şaşırır ama gidir, onlara komposdo, buna da goyun posdi alır gelir kövli bir onların komposdiya bir de gendinin goyun posduna bahir, hama garsona diyir ki:

"Niye onların ki sulı sulı, benim ki bele gıllı
mıllı?"

Bir tene reğber, ekir biğir, gendi degirmanda öğü-
dir, ununı, mununı kendi yapırmaş. Bir gün bir arhadaşını
eve getirir. Bunlar yiyir içirler. Bu arhadaşı evin eğmek-
lerini ele beğenir ki, diyir ki:

"Arhadaş, bu eğmenin unundan ben de içdirem. Ama
aynı undan olsun emmi?"

"Peki"

Getirir, bu aynı undan arhadaşına da verir. Bu he-
rif alır unı, eve gelir. Hanımına bu undan eğmek biğirdir.
Ama bahir ki, yoh bu eğmekler, onlar kimin değil. Bu gelir
arhadaşına diyir ki:

"Senin arhadaşlığın da bele miydi? Hani aynı undan
verecahdın?"

Herif, yemin billah edir ki o undan verdigine gine
de inandırnamir. O da diyir ki:

"Peki eleyse, get o undan birez getir, bizim hanım
anburda senin gözün önünde biğirsin."

Gidir, evinden o undan getirir birez. Degirmançının
hanımı gelir, onun gözünün önünde hamuri yogurir, tandıra
atir biğirir, çihardir ki gine aynı ki kimin; biğgin eğmek-
ler. Herif diyir ki:

"Hallah, Hallah, bizde niye bele biğmir."

Degirmançının hanımıda sarıymış. Onun uçun ona, "sa-
ri gelin" diyirlermiş. Degirmançi başlır diyir ki:

"Ey arhadaş ben sene unı verdim, hoş sarı gelini de
vermedim."

Garsli bir oğlan hayatında ilk defa trene binmiş. Aynı kompartmanda da iki tane batılı oğlan varmış. Bunlar bahir ki, bu oğlan ele saf ki, hayatında hiç tren görmemiş. Gendi aralarında konuşmuşlar, demişler ki:

"Gel biz buna bir oyun edah."

Başlamışlar bu sefer sesli konuşmaya:

"Vay be, ecaba ele bir igit var mıdır ki bu goli aşağı çekebilsün?"

"Yoh canım hiç sanıram, bahsana memlektin en kuvvetli adamları bile iki elleriynen de zorlandılar, edemediler."

Bele konuşurlar, bir yandan da kompartmandaki imdat sirenini göbaderirler. Bu garsli uşah da sonunda dayanamir, yerinden gahir, uzanir bir eliynen imdat sireninin golunu aşağı çeker. Hama tiren durir. Görevliler goşa goşa gelirler, diyirler ki:

"Nevoldi, bu goli siz mi çekdiniz?"

Garsli oğlan hama atilir:

"Men, men çekdim, ağam, hemi de tek golumnan."

Laz bir zooteknist pire hakkında inceleme yapirmış. Bir tene pire yahalamış, incelemiş. Pirenin bir ayagını kopartmış, pire uçmuş. İkinci ayagını kopartmış uçamamış. Laz yazmış:

"Rapor: Pirenin bir ayagını koparınca uçayu, iki ayagi olmayınca sagır olayı."

Avantadan geçinen iki laz gardaş, bir gün yaşlı atlarının artıh iş görmediğini anlamışlar. Defetmeye de gıyamamışlar. Bundan da kâr sağlasınlar diye, getirmiş işlek bir caddenin üstüne ati goymuşlar. Bir tene araba çarpmış

buna. Tebi at  lir. Bu sefer arabenin sahabinden   -be  gurus alab ls nler diye ba lırlar a lamiya:

"Uy rizkimizd n, sen  ld n biz nider k?"

"Ola Memed saa did m; a buni baa vir, verey m el-li bin lira, niye vermed n?"

"Nasıl verey m ben oni saa, Ahmed? Bu at de il katar pildi, gendi y kler, gendi bo atırdı. Bu at de il garda ıdı. Bu at de il darphaneydi. Uy oca ım batdı."

İki laz garda  mal b lirlermi . B y r garda  k   -g ne di r ki:

"Ha bu kirli, bitli, kor topal e  ek baa, ha bu beyaz, temiz,  ift g z nde  ift renk olan kedi de saa."

Bir tene laz, bir g n elinde bir  iviynen gassaba gelir. Di ir ki:

"Ha bu  iviyi gafamınan  u duvara  aksam baa bir kilo et verir m s n?"

Gassap bir l s n elindeki  iviye bir de gafaya bahir, di ir ki:

"Tamam  aa, sene bir kilo et verim. "

Laz hama  iviyi dayır duvara, gafaynan, tah tah vurır,  ahir, bir kilo eti alır gidir.

Aradan bir zaman ge ir, bu laz gine bu gassaba gelir, bu sefer elindeki  ivi biraz daha b y k hem uzun, hem galın. Di ir ki:

"Ha bu  iviyi gafamınan  u duvara  akayım sen baa iki kilo et ver."

Gassap bahir, yoh bu  ivi ele gafaynan  ahıla ah kimin de il.

"Peki" di ir.

Laz elindeki  iviye duvara dayır, gafasiynan, bir,

iki, uç derken çahır. Etini alır gidir. Gassap da, "lahevle" çekir, işine devam edir.

Aradaa bir kaç gün geçir, bu laz gine gelir, daha büyük çiviyeen, gine aynı şeyi söyler. Şimdi gassap razi olmayacak, yoh bahır ki olacak gibi değil, gine kabul edir. Bu laz, dayır çiviyei duvara, bir iki vurır, üçüncüde getmir, o vurır vurır, yoh, getmez. Gassap sevünir, ama merah da edir ki niye getmir eceba. Bu laz da şaşırır. Di-yir ki:

"Yoh bu işde bir iş var. Ma bu duvarın arkasında ne var?"

"Ne olacak, heç bişe," bir tene gehve var, duvarın arhası boş."

"Sen bi bakayım şu gahveye."

Lasınan gassap gidirler yandaki gahveye. Gidirler ki ne getsinler, bunun çiviyei çahdığı yere, bir tene laz gafasını dayanmış, ayahda çay içir. Meger çivi gelmiş bu lazın gafasına dayanmış, onun üçün getirmiş.

Bir tene Garseli tirene binip bir yere gidecahmış. Hısım akraba yola vurmiya gelmişler. içlerinden biri daha önce trene binmiş. Vahit gelmiş. Bu ikide bir diyir ki:

— Bah, tren gider, tes et. Vahidin geldi.

O da diyir ki:

—Gağıdı mendedir, nere gidir?

Gine oyalanır, o yanni bu yanni.

Sonunda gahır gelirler ki, tiren yeni gahmış gidir. Bu da bağırır:

—Nere gidirsən? Gağıdın mende, hey gel burya.

Bir tenesi Erzurum'a gelecahmış. Sormuş millete:

Erzurum nasıl bir yer acaba? diye.

Erzurumlunun birisi demiş ki:

"Erzurum'da babağit, iriyari, dalyan kimin, cirit oynirlar, bir nağara atirlar, yer gök inilir. Dor atlar var, onlara binirler."

Bu merak edir. Erzurum'a gelir. Cirit oyununa gidir. Bahir ki, hani dalyan kimin herifler, hani dor atlar, hani nağaralarından yer gök iniliyen kabadaylar? Her at var ama dor at değil. Birileri bu atlara binmiş o yanni döner bağırlar, bu yanni bağırlar. Başga da bir şey etmirler. Bunları bele düşünir. Bir yandan da bunları söyler. Yanında bir ehdiyar herif durmuş. Bunu bele dinledihden sora diyor ki:

"Oğlum oğlum. Helbet dor atlar vardı, iriyari dalyan kimin babagitler vardı. Ama, onlar o dor atlara bindi getdiler.

Bir dere kenarında bir tene herif oturmuş, gahmış getmiş. Birez sora başga biri gelmiş oturmuş, yemiş, içmiş dincelmiş. Gahmış gidecemiş, birde bahmış ki arhacında bir kese altın. Altını almış getmiş. Birez sora da oraya bir tene kor gelmiş. Orda oturirken, keseyi gaybeden herif geri gelir kesesini alması. Bahir ki orda bir kor oturur, kese de ortada yoh. Kora diyor ki:

"Kesemi ver."

"Ben almadım."

"Nasıl, sen almadın? Ben anburda düğertdim."

"Yoh, ben görmedim."

"Yalan söyleme."

Derken gahir kori düğir. O gine diyor ki:

"Ben almadım."

Bu olani biteni de seyreden birisi varmış. Cendi

gendine demiş ki:

"Ey ali Subhan'ım. Nedir bu iş bele? Parayı alan başgasi, dayagi yiyen bu zevalli kor."

Bu da ermiş biriymiş. Buna ses gelir:

"Keseyi gaybedenin babası keseyi bulanın babasına bir kese altın borçlanmışdı. Sora da üdemedi, korun babası da bir gün keseyi gaybedenin babasını suçsuz yere döğdi."

İki tene baci varmış. Bunlar ele tembellermiş ki, evde her işi anaları edirmiş. Onlar heç yerlerinden gahmirlarmış. Conişmiya bile ügenirlermiş. Zevah içmah bile onlar için ele zormur ki, sormā. Bir gün gine bele oturirlarmış, neyse büyük baci acıhmış.

Gendi gendine demiş ki:

"Mış mış gel ağama düğ."

Küçüğü ondan da tembelmiş:

"Aman baci erinmedin dedin miş mış" demiş.

Bir tene garının on tene uşağı varmış. Bunların herbirine bir yumurta girmiş. Oğlunun bir demiş ki:

"Ana, ya sen ne yiyecahsan?"

"Oğul anazi, baba davun yiye. Heyedin, hepiz bir yumurtanın sarısını vermez ben de idare ederem."

Bir tene garının gıcasi olmuş. Ele oturirmiş, yanında da bir tene oğli var. Gari birden diyir ki:

"Ah, Ah."

Oğli de uzulir, içinden düşünir ki; zahar babama meraklandı" Sorir anasına ki:

"Ana, niye ahladin?"

Bu sefer gine gari "ah" çekir, diyir ki:

"Ah oğul an, Anaz ne goca gördi ki, Ali, Veli, Dur-ali, dört de ondan ileri, dört saggalli, dört küse dördi

uzun, dördü gızsa, Recep, Şaban, Remazan, bir de rehmetlik baban."

İki tene gari götürirler ineklerini nahıra gatıya. Bağlırlar orda gonişmiya. İnekler gıdır. Bunlar gonaşirlar, ahşama geder. Ahşam olur, nahır geri gelir. Garılardan bir tenesi diyir ki:

"Vih, Beya nahır geldi. İki çift sösüm geldi."

Bir tene deli gız varmış. Buni isdemişler, bir yerden. Bu gız da bir gün gahir gelir, su alıya. Oturmuş su yun başına başlamış ağlamıya:

"Ya ben evlenirse, uşağın olursa, gelir bu suya düşer bogulursa."

Bir tene sagır heade sormıya gıdır. Sorir:

"Nasılse, ey nisen?"

"Nerden, Oliren."

"Oh, oh, Allah'a şükür. Yemeklerden ne yiirsen?"

"Ne yiyeceğın, baba davun yiyiren."

"Oh, oh, Allah'a şükür, afiyet olsun. Ya tohdor ne dedi?"

"Ne diyecah, genden bahmazsan bu gıdığın ey değil, gıdicisen, dedi."

"Oh, Oh, Allah'a şükür."

Bir tene gıza düğürçi gelmiş. Gızı begenmişler, alacaklar. Bunlar gelir sös kesmiye. Gızın anası diyir ki:

"Ne bulim, anaa, ne bulim bacım? Bulmirem size ne diyim? Size vereceğımız gızımız da bu gece yatdı bir uşağı oldı."

Sernocun biri hamama getmiş. Demişler ki:

"İçerde deli var."

İçeri girmiş nara atmış. Deli çıkmış, demiş ki:

"İçerde bir tene deli var."

Bir tene deli direğin tepesine çıkmış, bir yazı yazmış, yemmiş aşşagi. Ahillilerden biri de merak etmiş: ecep ne yazmış, diye. Çıhır, öhir ki, ne olusun orada yazır ki:

"Burasi, direğin tepesidir."

Delilerden biri tımarhana müdüründen kâğırt kalem istemiş ki, kitap yazacak. Kitabı yazır, bitirir, goca bir kitap olmuş. Müdür diyor ki:

"Nele ver ohuyim."

Alır öhir ki; etin biri yolda gidirmiş, digidah digidig , digidig....." Sayfalar hep bele doli, digidig, diye, enson sayfanın en son satırında yazırmış ki; "cul-lup diye denize düşmüş."

Bir tene gaynana hanım hamam da yehanırmış. Bir tene de Öğretmen hanım varmış orda. Gaynanananın saçları apak, beyazlanmış. Öğretmen hanım sormuş ki:

"Teyze sen kaç yaşındasın, bele saçın başın bembeyaz olmuş."

"Bennem gizim, üç tene rus harbi gördüm" demiş.

Öğretmene ohuşuş ya, hesap eder, bahir ki bunun yaşı yuzi geçir. Ama ele o gider de gösdermir. Gaynana da bahir ki bu bele hesap edir, diyor ki:

"Ey gizim, ben eve üç gelin getirdim, her biri benim üçün bir rus harbi oldi."

İki tene gaynana hamamda garşılaşırlar. Gonişir, gelinlerinden dekt yanırırlarmış. Biri demiş ki:

"Ah, Heç sorma. Sabah geç gahir, iş bulmir, güç bulmir, heç bişeyin gıymetini bulmir."

Bele gonişirken bir tenesi çoh gızır, sinirlenir ele olir ki; sinirinden, galdırır elini "şap" diye olanca guvvetiynen yanındakinin umuzuna yendirir.

"Aman baci neyedirsen?"

"Sorma baci sorma. Gusura bahma elimi eyliğinen vur-dum, ele sandım ki garşımdaki gelinimdir."

İki tene ortah varmış. Evlêrine ersah yollırlarmış ki, bir gün birinin, bir gün ötekinin evinden tükânlarına yemek gelirmiş. Ama birinin evinden gelen, yağlı, buğlı, etli metli olirmiş. Öbürü ele olmırmış. O ele olmıyan şaşırmış. Soradan öğrenir ki, meğer onun garısı yemegin üs-dünden atlirmış.

İki gonşi varmış. Bunlar, gocalarının bellerine çalırmaş uçun yun egirirler. Bunlar diyir ki:

"Hele bahah bir tenesi kimin egirdiği yundan örülen şaşı daha ey olacah."

Gonşulardan bir tenesi de ele özenir, besenir, ince yun egirecegim diye ki, aman nedir güzel olsun. Egirir tohudir, getirirler. Heriflerin bellerine bağlirlar. Bunlar garşıdan gelende, iki uç gonşıya diyirler ki:

"Hele gelin bahın ki, hangisinininki daha güzel?"

O gonşular çınır, bahirlar. Diyirler ki:

"Bennem ikisi de aynı kimin."

"E, aynı, ikisi de aynı."

Bu sefer, o ince yun egirip, özene bezene ören de

diyir ki:

"Galın ince birimiş, ayvah ömrüm çürümüştü."

Canının birinin bir güveç bali varmış. Oldi ki bu bir yere gidecek oldi. Bir saman gelmiyacah eve. Bu bir güveç balını götürür gonguşuna teslim edir, diyir ki:

"Ben gelene gider, an bu bal sende galsın."

"Peki" diyir, gonguşu alır, bali bir kenara goyir.

Aracon bir saman geçir, bu gonguşunun ele canı çekir ki, diyir ki:

"Aman bir barmah balınan ne olacak."

Canır, bir barmah, bir barmah daha derken bal gün olur bitir. Gün olur gonguşu da geri gelir. Gelir balını ıdır. O da diyir ki:

"Senin bali kilerde, fareler yemiştü."

"Bu da canır ki yalan söyler. Diyir ki:

"Aman barmah, bal güvaci, balımı yedin, hani güve-cim?"

Bir tane evde deve kesmişler, bişirirlermiş. Sohah-dan da bir tane finere geçirilmiş. Gelmiş, bu eve yavaşmış, demiş ki:

"Benc bires deve eti verin, Allah rızası uğun."

Evin hanımı da vermiş ıdemirmiş. Demiş ki:

"Serçe değil; sarını verin, baldırcın değil, budunı verin, ben bir devenin neyini verim."

Bir tane herifin ele burnu aharmış ki, bu da sıh sıh arhadagına corarmış:

"Ola ecap benim bu buruna niye bele çoh ahır?"

Arhadagı da hep dormuş ki:

"İgitliğindendir."

Bunun da hoşuna gidermiş. Bu herif nişannanır. Nişanni görmeye gidir bir iki. Bir seferinde de bu arhadaşını yanına alır gidir. Otururlar. Gaynanasının yanında arhadaşına sorir ki:

"Ecap bülmairez ki benim bu burnum niye hep bele a-hir."

Beklir ki arhadaşı desin ki: "igitliğindendir". Arhadaşı bu sefer tutir diyir ki:

"Mikroplugundandır, neye olacah?"

Bir tene kamyon Erzurum'dan Ilıcaya yolci götürceahmış. Bir tenesi binir arabaya. Şöförün yanında oturmah yüs gurusmuş. O şöförün yanında oturir, ama elli gurus verir. Bir süri de yüki varmış. Şöföre de tembeh edir ki:

"Göz kövünde eyle, halama el salliyacağam."

Şöför buni da duyir ya fitil olir, diyir ki:

"Oh ne güzel, hem şöför mehli, hem elli gurus, hey-bem torbam var, göz kövünde de eyle halama el salliyim."

Bir tene gaynana hanım, bir yere gidecahmış. Esgiden evde herşey kitlenir, anahdar evin büyüğünde olurmüş. Bu gaynana da evin büyüğü ya, evin anahdarları hep ondaymış. Evin kileri kitli. Açında da sadece bir bütün ekmek bir de parçalanmış, kesik ekmecekler varmış. Gaynana tutir geline tembeh edir ki:

"Bah, kesigi kesme, bütüne değme, oğul uşağı da ac goyma."

Bir evin gizına bahmiye görücü gelmiş. Gızın gözleri şaşymış. Garılar evden çınarken bir tenesi diyir ki:

"Ey güzelde bacasından tütünü eyri çahir."

Gız da hama başlır, diyir ki:

"Tütünü eyri çahir ama, bacası dosdoğri."

Bir tene gıza bahmiye geleceklarmış. Bunlar da gahir, evi derler, toplar, siler, süpürür, her tarafı tertemiz edirlir. Ama evin aynasını silmeyi unudurlar. Görücüler gelirler, bahirlar ortalık pak temiz, gazi da görürler, ey. Bu gelenlerden birinin ele gözi açılmış ki, hama odadaki aynaya bahir ki ne bahsin toz içinde. Gahir aynaya yazi yazir oturir. Gazin anasi gelir, bahir ki, misafirler memnun. Neyse bunlar müade isdir, gahirilar. Gız evi sanir ki tamam bu iş olacah, bele tertipli, düzenli, temiz bir ev. Evin küçük uşagi diyr ki:

"Ana ana, benene ben de ayniya yazi yazacağam."

Bir de bahirlar ki aynada yazir ki:

"Geldik bahdik biz bu evin gızına,

Yazdik yaziyi aynasının tozuna."

Herifin biri tüküne gidir, diyr ki:

"Bene beş liralık havla."

Bakkal da diyr ki:

"Al bu on lirayı sen bene havla"

Zamanın birinde bir tene vali öbür valilerden oturmuş humar oynırmış. O sırada yaveri gelmiş, demiş ki:

"Sayın vali, bir tene kövli gelmiş sizi görmah isdir."

Vali diyr ki:

"Şimdi için var, biraz beklesin."

Kövli bir köşeye çekilir, beklir. Vali kâğırt oynir ya elindeki kâğıtlara bahir diyr ki:

"Bütün şehri ortaya goyiram."

Kövli de usanir valinin elindeki kâğırtlara bahir, diyr ki:

"Paşam, benim evi kenara koy, sora şeheri ottaya koy."

İki tene gari yolda gidirlermiş. Caddede garşidan garşıya geçerken, gırmızı ışığıda geçmişler. Trafik polisi bunları görmüş. Bağırmiş:

"Hop, hop, nereye gidirsiniz?"

Garının biri dönmüş, hama cevap vermiş:

"Nere gideceyih? Gaynanama gidirin. Oni da mi söyleyih?"

Herifin birinin göyni bir yaban tezeline düşmüş. Yeddi senebuni yanında gezdirmiş, goynunda daşımış. Sonunda bahmiş olacah kimin değil, tezegi yogurda döğramiş yemiş, gurtulmuş.

Ersurum esnaflarından birinin gözi pek ey görmemiş. Onun üçün de tükânından sıh sıh bişeler çalınirmiş. Batının oralardan daha teze tohdor olmuş birinin tayini Ersurum'a çihir. Bu meşhur Cumhuriyet caddesinde alışveriş etmek isdir. Gelir bu esnafın tükânına içeri girir, üdüne atılır, bir yandan herife sille tohat girişir, bir yandan da:

"Hemiya, bişeler çalacahdın hırax, seni yahaladım işde" diyir.

Buni atir dışari, zevalli çihir dışari nerdeyse eğliyacah. Diyir ki:

"Eğer Ersurum'lular beleyse, yandıh."

Çarşı esnafından bir kaç gişi gelir, buni teselli edirler, durumu annadırlar, o da ordan çihir gidir ama, bir daha da o caddeye uğramır.

93 harbinde, Erzurum-Rus savaşında başından geçen-
leri bir Erzurum topcı komutanı annadır. Diyir ki:

"Falandöken'de topcı biriliğıynen beraberih. Yanı-
mıda semavar çayı demlir demlir içirih. Doplar .ol, go-
yir goyir atirih. Neyse günler bele geçir. Bir gün bize
heber getirdiler ki; "Vola ateři kesin, daha top atmayın"
Şağırdih; "Ola neye?" "Niye olacah, savaş bitdi, Hasanga-
lasında bizim ordiyi telef etmişik."

Bir tene şehiden bir Hammal geçirmiş. Garının bi-
ri pencereden başını uzatmış, sormuş ki:

"Hammal, hammal sahat geç?"

"Sahat gırh."

"He sahat gırh olur mı?"

He hammalda sahat olur mı?"

Meşhur gabadayılardan biri yolda gidirmiş. Başında
kasket, elinde tesbeh, umuzunda çaketi, garşidan garşıya
geçende, sağına soluna da bahsir ya, arabanın biri buna
bir çarpır. Bu havada bir dönir düğirylene. Her bir şeyi
dağılır. Bu gendini toplir, gahir ayagi. Bağılır saymıya:

"Kasketim?"

Geçir getirirler, başına tahirler.

"Çaketim?"

Hama getirirler umuzlarına atirlar.

"Tesbehim?"

Hama getirir eline veriler. Arabanın göföri de sın-
gır zıngır titirir ki acaba adama bişe oldi mi, diye. Bu
gabadayi dönir etrafındakınlere diyir ki:

"Bahın bahalım, arabada bir sayiat var mı?"

Herifin biri çoh geveseymiş. Bir gün arkadaşları diyir ki:

"Cardaşım, senede bir gün sene söz düşer, oni da düşün sora gonaş. Ele edersense şahan anbu felanca şeyi sene vereceyih."

Herif düşünir düşünir, sonunda diyir ki:

"Gelin buni altı ay edah."

Razi olirlar.

"Peki" diyirlar.

Herif gine düşünir, bahir ki, yoh olacah gibi değil tutir diyir ki:

"Ayda bir gonaşım he?"

Bunlar gine kabul edirler. Ama herif gine gendini tutamir, gonaşir, e geveze da.

KEL GİZ

Bir gün bir tene garının bir gızı varmış. Bu giz kelmiş. Ama anası heç kimsiye demezmiş; benim kızım kel diye. Hep sahlarmış. Gonçular da bülirmiş ama bişe diyemirlermiş. Ne etseler geri gine diyirmiş ki:

"Benim kızım da sağıi."

"Hav, benim kızımın saqları."

Bir gün de bu gonçular, bu gızı alir hamama gidirlar. Orda gonçulardan biri edir ki kızın ağzından söz ala, diyir ki:

"Kel giz yehandın mı?"

Hama giz cevabi yapıdırir:

"Darandım bile."

Herifin biri, nerde bir devet duysa, hama goşar gıdermiş, sofranın baş köşesine oturur dermiş ki:

"Behey nasip, behey gısmet, çeker çeker getirir."

Zeten çoğı da dermiş ki:

"Nasılca biz seslesah da, seslemesah da o çihap gelecak, en eyisi gine biz sesliyah."

Bir tenesi de buni gaç devete seslememiş, bu gine de gelmiş:

"Behey nasip, behey gısmet, çeker çeker getirir."

Bu herifin de asabi bozulmuş.

"Hem gelir yiyir içir, hem de bir "Allah razi olsun" bile demir. E, ben de buna bir oyun edim de, o da görsün."

Bu tutır, o herife heber edir ki; felan günü filan sahatda yemek deveti var. Bulir ki, bu çihap gelecak. İki tene adam alır yanına, devet yerinde beklir. Bu herif gelir, içeri girir, bahir ki her taraf garanlıh, gendi gendine diyir ki:

"Ecap yanlış yere mi geldim? Burada heç kimse yoh."

Bu bele der demen, bir de bahir ki üsdüne çullandılar. Buni bir döğirler, bir döğirler ki üsdüne sorma. Bu ipi eden adam da bir yandan diyir ki:

"Behey nasip, behey gısmet, vurur vurur yatırır. Behey nasip, behey gısmet, vurur vurur yatırır..."

Delinin biri timarhananın penceresinden bahirmiş. Yoldan biri geçirmiş. Dönmüş bu deliye sormuş ki:

"İçerde gaç tenesiz?"

Deli de hama cevabını yapığdırır:

"Siz dışarda gaç tenesiz?"

Bir fihere ailenin bir inegi, bir de danası varmış.
Bir gün gapıda pürçüklü satılır. Gonşular alırlar.
Bu gari de heveslenir. Parası yoh ki ala. Diyir ki:

"Emi bir daniya bir pürçüklü verirsən mi?"

Herif de diyir ki:

"He gızım, sen bene bir dana ver, anbu pürçüklünün
peşsini sene verim."

Gari, gidir ahırdan danayı çakir, getirir verir.
Pürçüklüyü alır.

Ahşana herif gelir. Gari getirir pürçüklüyü goyir öğüne
geçir garşılıqlı çitir çitir yiyirler. Bir yandan da ga-
ri diyir ki:

"Hemiya herif, her çitiltisi bir dana değer."

"He gari yane ki, her çitiltisi bir dana değir."

Neyse herif gahir, ahırda inegi sağmiya. Bahir ki dana
yoh:

"Gari dana nerde?"

"Vuş toprah başan, ya pürçüklüyü nasıl aldım. Dana-
yı verdim oni aldım. Demirsən ki, bu nerden geldi?"

Bir gari bir goca varmış. Herif her sene gider duz-
ladan çuvaldarnan duz getirirmiş. Bu gari de daheç gaymeti-
ni bülmezmiş, hama hama yarısını goniya gonşiya dağıdirmiş.
Herif de üzülürmüş; hele bah ben binbir güçlüklerden geti-
rirem, o da bele dağıdır."

Bir senesi, herif gariya diyir ki:

"Gel bu sene de sennen gidah. Hem yollari görür
gezer tozarsən, hem de bene yardım edersen."

Bu gari de sevünir eleki, gidip gezecah diye. Ney-
se yola çihirlar. Hoş şindiki kimin mi? Yollar bozuh. Gi-
ne gari gezme havasiynan gidende bişe anlamir da, duzladan
duzi yüklir yola çihirlar, herif buna iki eşşek yüki verir,

Gari gendi yumurtalarını tasa girir, çırpır, yağ getirmeye giden de bu herif çalır elindeki yumurtaları onların üstüne girir, gidir gine gizlenir. Bu gari gelir, yumurtaları tükür yağın üstüne, yiyir, bahir ki, birez arttı. Gendi gendine diyor ki:

"Gararım gündeki garar, hesde miyem ne miyem."

Herif ertesi gün de beş yumurta alır yanına, gine gari yağ getirmeye gidende bu, bunları girir, gizlenir. Gari, oturur yiyir, bahir ki gine arttı:

"Halla, Halla, hesde miyem ne miyem, gararım gündeki garar."

Üçüncü gün herif on yumurta girir, garınının üstüne.

Gari bahir ki, bugün de yarısı arttı. Gendi gendine diyor ki:

"Vuy, yarısı arttı. Hesde miyem ne miyem, heç bişe yiyemirem kaç gündür."

Hama herif ordan çalır diyor ki:

"E, seni baba davun yiyesen. Daha ne yiyesen. Yedihlerin yetmir mi? Bi de bene diyor ki: "doydum".

Bir tene gari gocasını çok sevirmiş iki de bir dermiş ki:

"Oy herif ben sene gurban olım."

"Aman herif an bu minderi de al sora otur."

Daha neler ne diller tükürmüş, sorma. Bu herif de bunun esahdan mı, yohsa yalandan mı sevdiğini anlamak için buna bir oyun oynamış. Garisi, suçunu pasdirmayı çok sevmiş. Akşam eve gelen de, buna suçunu pasdırma almış. Gariye demiş ki:

"Getir gari, yumurtaları an bunların üstüne gir, yiyah."

Gari gine diller tükür, gullar köleler olur. Getirir yapır. Bu arada herif sancılanır:

"Aman cari ben Ölirem, amman Ölirem" demiye gelseir, düğür Öliir. Vüç, cari bahir ki bu Öldi. Cendi gendine di-
yir ki:

"Ben anbonlari yiyim gahim, şimdi şenlik tökülür,
yiyemem, aq galıram."

Oturir, yiyir, gahir, havar verir.

"Oy hele gelin, bizim ki elebirden düğdi Öldi."

Şenlik dökülür. Bu herifi uzadırlar. Cari, yanir
yahılır:

"Aman hele bene bir yudum su verin, ciğerlerim yan-
di. Yandım yandım yandım anam."

Goni gonşi da ele üzülirler:

"Vah vah, hele bah genç yaşda dul galdi."

Cari gine diğir ki:

"Oy bene hele bir yudum su verin. Yandım, yandım.
Ciğerlerim sıslandi."

Gine sular verirler. Cari bir yandan ağırlar bir yan-
dan diğir ki:

"Oy bu sular nere gidir? Yandım, yandım, bene bir
yudum su verin. Ciğerlerim yandi."

Bu bele bir iki:

"Oy, bu sular nere gidir?" diyende, herif gafasını
galdırir:

"Seni nediyim olasan, nere gidecah, sucuğunun, pas-
dirmaların yanına gidir. Sen nasıl garısan bele? Önce gar-
nın doyurdun, sora şenliği sesledin. Sevdüğün bu, bir de
sevmiyeydin, neyederdin kimbülür?"

Bir tene herif elegorhahmış ki, garısından da çoh
gorharmış. Bir gün oturmaş aq içecahlar. Herif aşdan bir
gaş ih alır. Cariya diğir ki:

"Cari, aqın hem duri olmuş, hem duzsuz olmuş."

Gari yanındaki kalığı alır, bunun başına çalır:

"Toprak başan, ağ buldun da beğenmirsən."

Herif gahir gəçir, diğəri. Capıdan bağırır:

"Ey gari, sen bilmirsən, bizim cins ergişidir. Senin ağın hem duriydi, hem düzsüzdü."

Gari də buni içəri almir. Herif iki də bir bacaya çahir cəmdən ağacağı bağırır:

"Bisim cins ergişidir. Senin ağın hem duriydi hem düzsüzdü."

Bir tenəsi bir eve misafir getmiş. Acıılmış, bağlanmış esnemiye. Ev sahəbi heç cəralıhlı değıl. Bu esnir, esnir. Ev sahəbidiyir ki:

"Gahın yatahları sarın, bizim bu misafir esnir, ya susuzdur, ya uyhusuzdur."

O da diyir ki:

"Vallah ben gözənin başında uyumuşdum, gəhdim geldim."

ESNEMEE ESNEMEYİ GETİRİR

Nişanlı bir gız varmış. Bunun anası da ələ salımmış ki. Heç goymazmış ki, gızı nişanıni göre. Bir gün bu gız nişanıisini içəri alır. Diyir ki:

"Sen anbu merekde dur. Anam yatdıhdan sora ben senin yanən gelirem."

Bu anası da ahşaz ayaqlarını əalir tandıra oturir. Gidip yatmir. Gız da yanında. Gız başlır esnemiye. Bir iki esnir ondan sora anası da başlır esnemiye. Anası diyir ki:

"Bilirsən esneme esnemeysi getirir."

Gız da diyir ki:

"Heç sorma. Esneme esnemeysi getirir vay merekdeki-nin başına."

Bir gelin varmış. Gelinin gaynatası şehere gidir. Gendine iç çamaşırlık kâğırt bezi almış ki, başka bir kövde düğün varmış, oraya düğürçi gidecah ya oni bicdirecah, geyinecah. Gaynatası getirir, buni biçir. Gelini-ne diyir ki:

"Gızım anba gaynatan köynegini al tik. Sabahdan gaynatan geyinip düğürçi gidecah. Düğün var."

Gelin de buni alır, odasına gelir. Collarının ti-kişini tikene geder uynası gelir. Bu da gahir yatir. Di-yir ki:

"Ben sabah erkenden gahar, tiker, ağama gavuşdu-ruram."

Sabah olir, gaynatası gelir, gapıyı vurir, diyir ki:

"Gızım, köynegi ver ağam gidir."

O zamanlar da çoğusi gaynatasına ağa diyirmiş. Gelin de diyir ki:

"Ağama diyin aklansın, yani yöresi, çarh çevresi bir de yahası galdi. A şindi tiker verirem."

Bir evin gelini evde heç iş görmezmiş. Odayı bile süpürmezmiş. Evdeki işlerin hepsini gaynana yaparmış. Bu gaynana bir gün gocasına diyir ki:

"Ya neyedah, bizim bu gelin evde heç bişe etmir. Sabahdan ahşama geder, artın ben elinden geddiñce çala-matara Allah gurtara, edebüldüğüm geder edirem. O heç yardım etmir."

"Gaynata da diyir ki:"

"E garı eleyse, yarın sabahdan sen bir süpürge al, ben de bir süpürge alım. Birimiz odayı süpürsah, birimiz havliyi süpürsah. Sora da döğüşah, birimiz havliyi süpür-mah üçün, birimiz odayı süpürsah üçün birbirimiznen döğü-şah."

Bunlar sabah gahırlar, ellerine süpürgeleri alırlar. O diyor:

"Ben havliyi süpürüm."

Öbürü diyor:

"Yoh ben crayi süpürüm."

Başırlar döğüşe. Gelin de onlara bahir bahir.

Gaynata diyor ki:

"Han gindi gelir der ki; "verin ben süpürüm, döğüşmeyin."

Gelin, gelir bunnarın yanına diyor ki:

"Döğüşmeyin, döğüşmeyin, bir gün biriz havliyi süpürün, Öbürü odayı süpürsün, ertesi gün de biriz odayı süpürün, Öbürü havliyi süpürsün."

Zengin bir ailenin, heç uşağı olmamış. Bunlar da bir tene kimsesiz gış almışlar, büyümüşler. Evin hanımı da her sabah gaharmış, dermiş ki:

"Ecep bugün ne bişirah?"

Her gün aynı şeyi der, üzülürmüş.

"Ya bugün ne bişirah?"

"Ne gış, hele düşün ki bugün ne bişirah."

Gün gelmiş, vahdi dolmuş, bu hanım da Allah'ın rehmetine gavaşmış. Her Hadüne ağırlar, nasıl bele, "ah vah" edirler. Bu besleme de, bir yandan ağırlı, bir yandan diyor ki:

"Ah, ah, benim hanımım ölmezdi, "ne bişirim" in derdinden öldi."

Bir kövün ağası, yanında çalıştırdığı hizmetkeline, heç hizmetker kimin davranmamış. Ele dersin gendi ayarında kiminmiş. Bu hizmetker de yavaş yavaş başlır, gendini ağaynan eş tutmuş. Gün olur, işini gücünü etmir, oturur ağaynan beraber. Bir gün inekler gelir, ağaynan beraber

oturur. Ağa bahir ki, bunun heç aldırış etdiği yoh. Ağa dayanamir, sonuda diyir ki:

"Ben ağa, ben ağa, ya bu inekleri mi kim saga?"

Garının biri oynaş sevir. Oynaşına tenbeh edir ki:

"Herifin evde olursa ben seni içeri alamam. Hes-
de olursa, sene söylesem, sen beni dinle, ben ne dersem
oni et."

Neyse, bir gün bu oynaş gelir ki, garının gıcasi
evde. Gari nasıl annirsa, oynaşının geldiğini hama hes-
delenir, bağlir innemeye:

"Ah, of, Aaaan, ıııh,"

Gıcasi diyir ki:

"Gari sene nevoldi bele?"

"Aaaan bulmairem ki. Aaaan ben elirem, "ıııh", ya-
vaş gez sozerler, yuharda gezme duyulur. ıııh, ağabdan
gelme südi tökersen."

Gıcasi da sanir ki, gari sayıhlir, diyir ki:

"Vah, vah, vah. Bizim gariya nevoldi bele?"

Gari da o arada oynaşına talimat verir gene:

"ıııh, yuhardan gel. Aaaan, aaaaan, zımbıgi biraş
içeri gir, bir dibde sahlın ben sora gelirem, aaaaan, oof"

Gazanşehirinde, adamın birisinin, garısının göy-
ni, koyun çobanına düşmüş. Nasıl bu davar bere gelirse,
gari kulekleri goluna tahir, gidir. Herkes südünü alır
gelir, bu nege sora gelir.

Öbür garılar bahir ki, bu garının göyni çobana düş-
müş. Diyirler ki:

"Biz buni herifine heber verah."

Calirler erlerine diyirler, bunlar da gidir herife
heber verirler. Herif de zeten ne zaaandır şüfelenirmiş.

Bahir ki: essahdan ele. Bir, iki gün bu gariyi gec bira-
hir. Garılardan sen bu gidir, önce gidemir. Çoban diyir
ki:

"Sen niye bele gec gelirsen?"

Gari da diyir ki:

"Gocam sezmış herhal ki biraahair."

Çoban da diyir ki:

"Eleyse ben itimi uesliyende sen çah gel."

İtinin adı da Melemez'iniş. Bu çoban bağırır:

"Gea, geh Melemez, Melemez."

Gariyi herif biraahair.

Bir gün gine bele bağırır:

"Melemez, Melemez, geh geh Melemez."

Garının gocası çahir diyir ki:

"Gelemez, gelemez, bağlıdır gelemez."

"Her ne edersen et, alışmışdır duramaz."

MF SANKLER

AYIRAN GÜNEŞ

Güneşnen ay bacı gardaşmışlar. Güneş ayın bacısıymış. Bunlar bir gün döğişir ki:

"Sen gündüz doğ, ben gece doğim"

"Yok sen gece doğ, ben gündüz doğim" diye.

Güneş diyr ki:

"Ben gündüzün doğim ki, ben geceleri görerem. Gece dağlar, tepeler, gurtlar, guşlar, ayılar. Ben tek başıma neyederem."

Ay da diyr ki:

"Ama sen çok güzelsen. Gündüzün doğarsan herkes sene bahar."

Bu sefer güneş diyr ki:

"Yok kimse bahmaz. Ben elime bir deste ategli çağ alıram, kim bene baharsa onun gözlerine batırırım, onlar da bene bahmazlar."

Bu sefer ay razı olur.

"Feki" diyr.

Ondan belli de ay geceleri, güneş gündüzleri doğar. Kimse de güneşe bahdi mi elindeki çağları gözlerine batırır.

HASAN-I MELEGANI

Gara'da mefdun Hasan-i Melegani H.z?, zamanında
çok ün yapmış. Ününi duyan bir vatandaş da hayli uzak bir
mesafeden zata ziyaretine gitmiş. Sora sora evini öğrenmiş.
Kapının önüne gelerek, bir müddet kapıyı çalmış. İçerden
bir hanım:

"Zuggum zuggum, baba baba"

diyerek, hakaretlerle kapının önüne gelmiş:

"Ne diyirsen?"

"Hocam evde mi?"

"Allah hocanın da cesnini alsın senin de, Allah he-
pizin cezasını versin."

Gadın bunları söylemiş ama yetinmemiş, bir sürü
hakaretler etmiş. Adam geri dönmek istemişse de çok uzak-
tan geldiğini düşününce tekrar sormuş:

"Hocayı nerede bulabilirim?"

"Ne bilin? Allah onun da, senin de gözünü kor et-
sin, ormana odun kesmeye getdi" diye cevap vermiş.

"Cehennem ol, gidisiz ola gelişiz olma, diye de
gargış edip guvalanmış.

Adam ister idemez ormana doğru yol alır. Biraz
sonra hocanın gargıdan geldiğini görmüş. Bir de bahmiş-
ki; hoca kesmiş olduğu odunları aslana yüklemiş, yılanlar
da urgan olmuş o odunları tutmuş. Bu manzara karşısında
koşar hocanın ellerine sarılır, Üper. Sohbet ederek ge-
lirler eve doğru. Hoca:

"Buyur eve gidelim," derse de adam:

"Hayır hocam, izin verirken ben gideceğim" diyin-
ce, hoca sorar:

"Gelirken eve uğradın mı?"

"Evet hocam"

"Peki öyleyse git."

Adam gider. Ama, aslında adamın hocayı ziyaretindeki sebep; ecuze olan hanıma, biras uysal olsun diye duva ettirmekmiş. Hocanın hanımının, kendi hanımından daha da ecuse olduğunu görünce ve hocadan da bu son cevabı alınca bu dilekten vazgeçip evine döner. Döner döner amma hocayı da unutmaz. Hocanın odunu aslana yüklemesine yılanların odunları tutmasına bağlı olan hocanın olgunluğuna erişmişliğine aşık olmuştur. Böylece tekrar hocayı görmeye karar verir.

"Aman sen de hanımı ne derse desin mühim değil. Sen o zat-ı muhteremi görürsün de."

Bu düşüncelerle adam daha önce öğrenmiş olduğu hocanın kapısına gider. Kapıyı çalar, içerden bir ses:

"Buyur" der, kapının arhasına geçer ve kapıyı açar.

"İçeri buyur gardaşım, diye söyleyince, adam; acaba yanlış mı geldim" diye sorar:

"Hasan efendi hocanın evi burası mı? "

"Evet gardaş, burası. Herhalde sen uzaktan geldin, otur ben çay yapım iç, sen çayın içinceye geder hoca gelir. Hoca ormana odun kesmiye getdi."

Bu sefer adam:

"Hayır, ben hocama gideceğam" diyince, hanım iç sonra gidersen."

Adam hala hayretler içinde:

"Hayır, ben hocama karşı getsen daha isabetli olur."

Böyle dedikten sonra, tekrar sorar:

"Hocam ne tarafa getdi."

Hanım:

"Şu karşı yoldan getdi, o yola get ve ilerde yol ikiye ayrılınca sağdakine doğru yola koyulur, bir müddet sonra hoca ile karşılaşır ve görür ki, hoca ormanda odun kesmiş sırtına vurmuş, bazıları da yerden sürünür. Hoca

ise gan ter içinde. Adam yanına gider ve hocanın elini öper. Hoca:

"Geldin mi?"

"Evet hocam geldim."

"Bu ne hal diye merakdasın değilmi? Allah bana o ecuze gariyi verdi, ilanları aslanları da emrine verdi. Oni aldı, şimdi bu hanımı verdi. Bu hanım ise bir melai-ke geder saf ve temiz ama bu defa Allah, odunu benim sırtına verdi. Geçen sefer gelmişdin, cevabını alamamışdin. Şimdi git de o ecuse garının aczine tahammül et ki, Allah mükafatını versin."

HACI İBRAHİM BABA

(Bugün türbesi ve camisi Ali Ravi ilkokulu çevresindedir. Bir zamanlar oralar hep mezarlıymış. Şimdi o mezarlığın yerinde Ali Ravi ilkokulu ve Eğitim Enstitüsü'nün bir kısmı vardır.)

Oradaki mezarları kaldırırlarmış. Bu Hacı Baba'nın mezarına sıra gelende, neyedirlerse bir türlü kepçe işlemirmiş, kepcenin önüne geçmiş. Şöförün yanında da çavuş varmış. Şöföre bağırır, diyor ki:

"Neyedersen, tez et. Çağ gündür bir mezarnen uğraşırsan."

Şöför de ona bağırır:

"Ela kolayca gel sen yap da görüm" der.

Çavuş geçir şöförün yerine nasıl ele bir hızınan gelirse hemen orada kepçe dibinden gopir. Bülmirem iki mi yohsa üç mi bele kepçe girirler, bahirlarki olair.

Gidir garısına diyorlar ki:

"Gelin bu öküzi alın burdan, bele bele neyedirecek edek yerinden kaldıramırlık."

Neğer bu işler bele olanda garısının riyasına gelir, Hacı Baba diyor ki:

"Sen heç meraklanma beni yerinden kaldıramazlar, ben seni de yanıma alacağam."

Onun üçün Hacı Baba'nın garısı diyor ki:

"Yoh, ben gelip kaldıramam, bele bele Hacı Baba bene dedi ki; "beni yerinden canlandırmayın, o ele orda galecek."

Neyse bunlar bir daha geri gelirler. Üç beş defa daha çabalırlar ki kaldıralar, bahirlar ki yoh olacak gibi değil. Çaresiz reise çahirlar:

"Sayın reis, bele bele, neyedirsah galdıramırıg."

Neyse soradan bahirler ki yoh olacah gibi degil burayi galdırmirlar. Müridleri tutir burya bir cami bir de türbe yapırlar.

Haci Ibrahim Baba umuzunda heybe elinde koggiliy-nen yeddi defa haca getmiş gelmiştir. Bulmirem üçünci mi, dördüncü mi gidişinden sora bu Haci Baba gelene gidene elmayinan hucma dağıdırmış. Bir cebinden elma, bir cebin-den hurma. Ama heç bitirmiş, bunlar. Gelene gidene her-kese verirmiş. Bu müridleri de yanındaymış. Bunlardan bi-ri de düşünir ki; "bu Haci Baba'nın cebindekiler heç mi bitir" diye. Bu da ermiş ya Haci Baba, anlır. Duyir ki:

"Ya, bu eledağ başında ibadet etmiye benzemez, ac, susuz, yayan haca getmah ne kolay."

Poles Hüsnü, Hacı Baba'nın müridlerinden biriymiş. Bunu Rusya'ya casus yollıyacahlar. Diyir ki:

"Gidim, Hacı Baba'dan izin alir. Gidir, Rusya'ya işini görür. Nasıl olursa yahalanir. Buni tutirlar götürceahlar. O sırada nasıl olursa bir gögercin peyda olir. Bunlar onnan uğraşırlar, o da bu arada kaçır, gelir geriye. Gelir Hacı Baba'nın yanına. Hacı Baba diyir ki:

"Yoh, işde getdim geldim."

Aradan bir zaman geçir, neyse diyirler ki, "bu ey becerdi bu işi, onı bir daha yollıyah"

Buni bir daha yollamañ isdirler, heber edirler. Bu da diyir ki:

"Gidim gine Hacı Baba'ya danışım, o ne diyir ne demir. Ona göre edim."

Gidim gine izin alir, Hacı Baba diyir ki:

"Getmesen ey edersen ama, o ki gönderirler get bamañ, Allah yardımcan olaun."

Bele diyir, duvalar edir. Bu gidir, gine işini görür, bitirir o arada gine yahalanir. Bu yahalandığı sırada bir tene güzel bir tilki çıkar. O yahaliyan adamlar, ayahlarının altına dolanan tilkiynen uğraşırlarken, bu nasıl edirse gine kaçır, gelir. Tekrar Hacı Baba'yi görür. Çalıştığı yerden buna ödül verirler. Buna tutir, bir daha diyirler ki:

"Get bir daha Rusya'ya."

Bu da gelir ki Hacı Baba'ya danışa. Hacı Baba diyir ki:

"Ya alışdın Hacı Baba bir gögercin ola, bir tilki ola gele seni gurtara. Ben garışmam gidirsen get, ama bu sefer seni tutar asarlar."

Poles Hüsnü hama orada Hacı Baba'nın ayahlarına gapanir. Ondən sora da daha da getmir.

BESMELENİN GARI GETİRDİĞİ KESE
(BESMELESİZ İŞ YAPMAYAN KADIN)

Bir tene gari varmış. Her bir işini besmelesiz yapmamış. Adımını bile besmeleynen atmamış. Bir şeyi kaldırırsa besmele çekermiş, yerine goysa besmele çekermiş. Bunun göcaşı da yahudiymiş. Buna gıarmış ikide bir dermiş ki:

"Bırdım senin bu hayundan, bir faydasını da görsen dert değil. Nevolırsan bele."

Bu bele demiş, sora gendi gendine, bu gariya bir oyun etmek için plan gurmüş. Getirmiş gariya bir kесе al-tın vermiş, demiş ki:

"Al buni sahla, senden ıdeyecağam. Ana bah bu ke-senin başına bir şeyi gelirse, garişmam, gendin yoh bül."

Gari keseyi besmeleynen alır, gidir sandığını bes-meleynen açır, keseyi besmeleynen sandığın köşesine goyır, gine besmeleynen sandığı gapadır. Bu herif de gizlice bu-ni gollir, bahir nereye goyduğana. Fırsatını bulır, bu keseyi sandıktan alır, atır guyiya. Aradan birez geçir, bu gelir keseyi almak ıdır:

"Hele o sene verdiğim keseyi getir."

Gari, gahir besmeleynen sandığını açır, eğilir ke-seyi gıhardır ki keseden şu damlır. Gari diyor ki:

Allah Allah, bu kесе niye ıslanmış ki, sandık gup-guri. Herif hama orda ımana gelir, gariya annedir, selava-tını getirir, müslüman olır.

Erzurum Ulucami'ye sabah namazında, niyet edip gırh gün giden, Hızır'ı görürmüş. Bu Ulucami'nin imami da niyet edir gırh gün sabah namazında ki, Hızır'ı görsün. Gırhinci gün gelmiş. Bahir ki herkes gine aynı insanlar. Sadece bir tene genç deliganlı var. Gendi gendine diyir ki:

"Ecap Hızır bu ola mı?"

Namazları gilirler, herkes dağılır. Bu deliganlı imama selam verir. O da selamını alır. Başlırlar konuşmaya, bir yandan da Daşmağazalar'a doğru gidirler. Deliganlı laf arasında diyir ki:

"Bir zamanlar anbu daşmağazaların burdan su geçirdi. Bura soradan bele yapıldı."

Bu imam da heç anlamır ki, bu oley ne zamanın içi ondan sora, o deliganlı başlır diyir ki:

"Senin deden de çoh ey adandı. Abdesinde, namazında kimsiye garişmazdı. O da hep sabah namazına Ulucamiye gelirdi."

"Haydi bene eyvallah."

İmamın yanından ayrılır. Bu imamın o zaman ahli başınagelir. Dönir arhasına sora ki:

"Gardaşım sen benim dedemi ne bülürsen. Bu mağazalar burda oley ne zamandır var" sen buranın esgi halini ne bülürsen?"

Dönir arhasına ki ne dönsün, ne deliganlı var ortada ne de bişe.

Hızır bir camide namaz gııirmış. Bahmış ki yanındaki adam uyır. Bu namaz bitdiknden sora hoca vaaz verir ya, bu adam da onı dinlemir uyır. Hızır, buni dürtir, diyir ki:

"Gardaşım uyan, bah hocayı dinle ne güzel vaaz verir."

Bu adam uyanır, ters ters bahir. Birez sora gine dalir. Hızır gine buni uyandırır. Adam gafasını gözünü sallır, diyir ki:

"Yav gardaşım sen gendi işine bahsana. Töbe Töbe." Bu birez sora gine dalir kisin olir. Bu gine uyandırır. Meğer bu adam da ey bir zat-ı muhteremmiş, ermiş adanmış, bunun da Hızır olduğunu anlamış meğer, demiş ki:

"Bah demiş, "Hızır olduğun söylersen, buradakilerden gahan gurtaramassan."

Benim b y kanamın dayım k vden   -be  tene goyon alma lar getirirler ki burda  ehere satalar. Sabah namazınan yola  ihirlar. O zaman dayım da gen  bir deliganlı imi . B y kanam diyir ki:

"Ola o ul, a  indi Hızır  ihse gar ınıza bise dese ki: "Nere gidirsiz?" Biz de de ah ki: "anbu celebi g t riri  satah." Bu   -be  goyon da hama bir celep olsa"

Neyse bele konu a konu a k vden  ihirlar. B y k gen  bir d zlige gelirler. Bir tene-atlı pe ah olir. Gelir yanlarına:

"Selam naleyk m"

"Aleyk mselam"

"Nere gidirsiz bele?"

"Nere gidah garda ım, anbu goyunlari g t riri  ki satah da para alah. O lum esgere gidir, parasını ona ha -lıh verecegam."

Herif de diyir ki:

"Ey peki, haydi u ur ola, yoluz a ıh olsun."

Bunlar gine yola goyulirlar. Birez gidirler, aynı atlı bir daha gar ılarına  ihir. Selam verir. Gine sorir ki:

"Nere gidirsiz bele?"

"Nere gidecayın, gidiri  ki anbu goyunlari satah da para edah."

Bu sefer b y kanam gorhir, hem de gisir. Bu gine bunlara:

"U ur ola" diyir. Yoluna devam edir. B y kanam dayıma diyir ki:

"Bu herif de deli mi ne? Daha birez evvel geldi sord . Ola o lum hele d n bah ki getdi mi, yohsa pe imiz-denmi gelir?"

Dayım d nir bahir ki ne bamsın ortalıh da atlı matlı yoh. O zaman b y kanam diyir ki:

"Vu  t be ki bu Hızır'di."

YAGANNIS OLAYLAR

Ercurum'da Girmaci Mahlesinde bir tene garının uşağı varmış. Bu uşah çok gudururmuş, anası ona garişsa, bişe dese bu sefer de başlar ağlarmış. Uşah ağlayıp, gudurduhca o da gornudar, dermiş ki:

"Ağlama, bah seni gapiya ataram, gurtlar götürür."

Uşah heç dinnemir, gine azir gudurirmış. Bir gün de uşah ele ağlır ki, garının asabi bosulir, tutir buni atir gapiya. Gurtlar gelir, bu uşağı götürirler. Uşah bağırir:

"Ana gapiyi aç ana gurtlar beni götürir."

Bu anası da heç aldırıç etmir. Zennedir ki yalandan asabi gelir bele diyir, gapiyi açmir. Sora sora bahir ki bu uşağın asabi getdikce usahlaydi:

"Vuş" diyir, gacı gapiyi açir, bahir ki ne bahsin essahdan uşağı almay diya götürir. Ağlır, feryad edir, ama ne fayda.

Başköv'de Hasan diye bir adamın evi mezerliğin gar-
şısındaymış. Bir ahşam bu adam dışarı çıhir, neyse ahşam
da ay ışığı varmış. Bahmış ki garşıda mezerliğin orda bir
tene öli hortlamış. Beyaz kefeniynen deya göge doğri çıhir,
mezerin üstünde. Adam ona bahdıhca o uzanır, göge çıhir,
uzanır. Adam görhır bayılır. Evden diyirler ki:

"Hele gidin bahın babaz dışarı getdi, niye gelmedi.
Gidirler ki ne getsinler, adams düğmüş bayılmış. Hemen ge-
tirirler eve. Hoca hoca gelir, üstüne ohır, iki üç gün so-
ra herifin dili açılır, sorirler ki:

"Hasan eene nevoldi?"

O da diyir ki:

"Bele çıhdım mezere doğri bahdım ki bir tene öli
mezerin üstüne çıhmış, göge uzanır. Ben bahdıhca o uzandı?
Bana bülmirem. Uyandım ki eve getirmişler."

Ondan sora, kövün hocası, kövden bir kaç giği diyir
ki:

"Gel sen gine hele çih dışarı, biz senin arhandayih,
gorhna, hele bahah ki hangi öli hortlamış."

Günahi çoh olan öli hortlar da günahi olmiyan hort-
lamaz ki. Neyse ahşam olur, dışarı çıhirler, adam bahır,
bahır ki diya gine orda öli hortlamış.

"Diya orada" diyir.

Bir gah tenesi mezere doğri gidir, diyirler ki:

"Hele biz gidah, sen bah ki gine uzanirlar mı?"

"He ahan gene uzandı."

Onlar da gidirler, gidirler adamın dedigi tarafa
bahirlar ki ne bahsinlar, bir tene buga tikani, ay ışığı
vurmuş, ele beyazlanmış. Bu adam da gorhmuş ya onun gözü-
ne ele kefenli öli kimin görünmüş. Gorhusundan da, o gorh-
duhca o büyümüş, o gorhdı hca o büyümüş.

Adamın biri Ağaver'e (KÖYÜN ADI) Tanrı misafiri getmiş. Yemiş içmişler. Bu herif gece yatmaya gidecek. Neyse gece yarısı bahirler ki, bu adam gahmı, atın ayaklarına keçe sarmış ki ses çihartmaya, atı gidecek. At huzursuzlanır, kıgnır miğnır, ev sahibi de uyanır. Zaten o zaman gıgıya get ya ahır sekisinde yatırlar.

Neyse, bahirler ki bu herif atı gidecek. Gahir bunlar adamı döğmeh gapiya atmaş idirler. Adam da:

"Yoh getmez" diyir.

"Get"

"Getmez"

"Get"

"Getmez."

Bu herif ahırdaki bir direge sarılır ki onu gapiya atmasınlar. Bunlar nasıl guvvetli çekirlerse direk yerinden çahir, adamı direginen beraber, dışarı atırlar.

Bu herif de gucağında direginen gahir gelir, yahındaki bağa bir köve, diyir ki:

"Bu ağaverliler heç misafir annamır, ben onlara Tanrı misafiri oldum, yatmaya misafir idemirlermiş, beni gece vahdi dışarı atdılar. Ahırdaki direge sarıldım ki atmasınlar, gine de dinlemediler, beni gapiya attılar, bu sefer de direginen atdılar, gapiya."

Şimdi Ağaver'liler buni annadan da derler ki:

"Yoh, biz ey misafirperverin de, o hımsızlık etmeydi, biz de gapiya atmıyaydık."

Dışardan da diyirler ki:

"Yoh bunlar misafiri sevmirler, onun için misafiri direginen gapiya atmışlar."

Zaten Ağaver'lileri sevmiyen de hama derler ki:

"Nevolacak, siz değilmisiz misafiri direginen gapiya atan?"

Başıllı'da bir evde algarısı evdekileri çok rahat-
sız edirmiş. Geceleri gelir ahırda atlara binirmiş, sabaha
geder. Düşünmüşler neyedah, neyetmiyah, büyüklere sormuş-
lar. Onlar da demiş ki:

"Al garısı gara saggızdan huylanır. Getirin eyerin
üsdüne garasaggız yapıdırın, o da sabaha geder ata biner,
sabah gideceği zaman yapırsın galsın. Siz de gahın yahası-
na bir çuvaldız kakın. Daha da bir yere gidemez."

Neyse bunlar da ele edirlir. Atın eyerinin üsdüne
garasaggız tükirler. Gece bahırlar ki ahan diya geldi, a-
ta bindi. Ev sahibi hama gahir, eline yorgan inecini alır,
ahıra gelir. Algarısı kaçmıh ıdır, bahir ki olıdır. Ev sa-
habi elindeki ineyi onun yahasına kakır. Üsdelik, algarı-
sı ıdese de o ineyi gendi çıhardamir yahasından, onun tı-
lısımlı da o, bu al garısını alır ellerinin ügünde tam yed-
di sene çalışdırırlar. Algarısı neye elini sürse, o heç
bitmezmiş, çok bereketli olurmuş. Bunlar da getirir, un
anbarına uy goydurırlar, yağ yapıdırırlar, velhasılı kelam
her şeye el sürdürirler. Ona her işi de yapıdırırlar. Ned-
di sene sora, bir gün algarısı gidir ki dereden su getire.
Buni da kolay kolay tek başına bir yere bırakmırlarmış.
Bu sefer herkesin çok işi varmış diye kimse onun gideme-
miş. Bu dereye gelir, bahir ki etrafında iki üç tene giz
cynırlar. Gızlardan birine diyir ki:

"Ese gurban, anbu yahamdaki ineyi çıhardırsan."

Gız da tutir çıhardır.

Gızlar sonradan annadır ki:

"O ineyi çıhardır çıkartmaz, o garı gendini suyun
içine atdı, gayboldı birdenbire."

Algarısı, meğer sabahdan hamur yapmış sonra gelmiş
dereye. Bu yaptığı hamurı da nanca etmişlerse bitirememiş-
ler. Gendi gendilerine demişler ki:

"Allah'ın seversen bize haber et, biz bu hamuri ne-
yedek ki bitsin.

Gece, algarısı onların rüyalarına gelmiş, demiş ki:

"Hamuri k nd k nd etti iz zaman artani teseden tek-
neye atın, hamur biter."

Onlar da ele etmi ler, neyse hamur bitmi . Yohsa
e girmi , yiyilmirmi . Ama algarısının elini s rd  i uni,
ya ı, anbardakinleri, seg iz-on sene yemi ler gine de bit-
memi . Zaten algarısı geldi inden sora k v n en zengini on-
lar olmu lar.

Bağköy'de Abdurrahman adında biri varmış. Anıyam üs-
di, gidir ki mala ot getire. Elece ahırda uyır gelir. Arır-
lar arırlar bahırlar ki yoh. Üç gün arırlar. Üç gündün üs-
düne, bunun çamaşırını yehirler, helvasını edirler, ağırlı
sazalırlar, diyirler ki:

"Kim bülür, dağda daşda, gurt guş mi yedi?"

Keyse, sora birisi gidir ki merekten ot getire, a-
yağı bir yere tahılır, bahır ki orda biri uyır. Meğer oyu-
muş. Uyandırır:

"Sen burda ne arırsan" diye sorir.

"Biz üç gündür seni arırın. Beşe beşe, çamaşırın
bile yehadın."

O da diyir ki:

"Ben neyedim üç kere uyudum uyandım bahdım ki gece
ben de gine uyudum."

Meğer bu hep geceleri uyanır, bahır ki gece nasıl-
sa bir daha uyirmiş. O gündən sora, onun adına "gulo" de-
mişler. Şimdi de ele çoh uyhi uyıyanlara "gulo" derler.

Eccik kövünün bir ağası varmış. Onun edeti; hizmetker tutanda sufrayı koydurur, ortaya bir sahan pilav koydururmuş, tik bir tene de gaeşih koyurmuş, diyor ki:

"Ben bu gaeşihnan bir pilav yiyene gider seggiz kövün adını sayabölürsense sen ey işin bülürsen, ey iş görürsen, yohsa sen bir işe yaramazsan. Seggiz kövün adını say gaeşigi da bene verim."

Heç bir hizmetker sayamir. Nihayet bir tenesi çihir diyor ki:

"Ben gidip sayacağam."

"Yoh, edemezsən"

"Ey gidim sayım da görün" diyor.

Gidir ağanın yanına. Otururlar sofraya, ortaya koyurlar bir sahan pilav, bir de gaeşih. Ağa diyor ki:

"Hadi, say bahalım seggiz kövün adını. Sen seggiz kövi sayana gider ben pilavi yiyacağam. Ondan sora da ben seggiz kövi sayana gider, sen pilavi yeyecahsan."

Hizmetker:

"Peki, al gaeşigi" diyor.

Bu ağa gaeşigi alır almas, hizmetker bağır bir nefesde sayır:

"Eccik, Neccik, Eræccik, Cinis, Partan, Tevrücük, Ağver, Ağaver, ağa gaeşigin bene ver."

Daha ağa gaeşigi ağasına götürmeden, gaeşigi elinden alır.

Ağa diyor ki:

Tamam şimdi sen bene yararsan, sen işin ey bülürsen." O adamı hizmetkerliğe alır.

Benim büyükanam Erzurum'a gitmiye gelmiş, kövden. Capıdan havuç geçirmiş. O da havuci bulmirmiş. Purçukli diyirler ya. Capıda herif üsdünde bağırir:

"Havuç, turp, havuç, turp."

Bu da diyir ki:

"Ecap bu havuç ne ki?"

O dışarı çuhana geder, herif de ilerilir gidir. B8-yükanaa da herife demir ki:

"Gardağ hele dur bahim ki o havuç ne?"

Başlır peşine gitmiye, o gidir, o gidir, o gidir o gidir. Nihayeti herif bir yerde eşşegi durdurir. Bu da yorulmuş ya telese telese gelir, eğilir eşşegin üsdündeki sepetlere bahir ki ne bahsın, birinde turp, öbüründe purçukli var. Diyir ki:

"Vüş, bağan gara gele, ben de dedim havuç ne?" Meğer purçukliymiş.

"Bacı niye ele diyirsen? Soraydın ki; havuç ne?"

ATA SÖZLERİ

Ac bağga, aci bağga.

Acındansa acın ye, derelerde böcek ye, dana da doy-
madınsa ölmüş eşeğin etini ye.

Açma gutiye söyletme kötüye.

Acın nedir, Reşit sen söyle sen eşit.

Ağa bir hatun aldı. Selayı satın aldı.

Ağa gızı, körpe guzi, yağlı et; menfaatdır, menfaat-
dır, menfaat. Kötü evlat, kötü avrat, kötü at; bémiratdır,
bémiratdır, bémirat.

Ağgün adami ağardır, gara gün adami garardır.

Ağır daşı kimse yerinden galdıramaz.

Ağanın güyni olana geder, hizmetkerin canı çihar.

Ağır ol, batman gelesen.

Ağzi açığa gar yağmış.

Ağzi açığın malını gözi açın yer.

Ağzi açın ayran delisi.

Ağzımızdan küçüğü dünyayı yiyirih.

Ağzına dad, garnına şivan verir.

Ah, Ah, Bir çuval altın birah. Yarısı iri olsun,
yarısı ufak. Unutma, yanına hammal parasını da birah.

Ahıl dağılanda neredeydin?

Ahıllı düşünene geder, deli oğlunu everir.

Ahmad odur; pahlavadan pay biçer.

Alaca çocuk, cart sene galdı.

Alan razi satan razi, sen ne, ortada cingilli taxi?

Aleme usda, gendime hesde.

Alınan yeşil; yara yahişir. Alınan gara otur bugün-
de ağla. Alınan mavi; bir goca gari.

Alışmış güdürmuştan beterdır.

Aliminen oturan alim olur, zaliminen oturan zalim
olur.

Allah azabından da, gazabından da saklasın.

Allah goyuna boynuz vermez ki, geinin garnini de-
ge.

Allah kerimdir, kerimin gıyisi de derindir.

Altini getir horozun ne goy, yer mi? Yeni getir
guyumciya ver alır mi? Altini guyumciya ver, yemi de ho-
roza ver ki gıymet gazansın.

Anan soğan, baban sarımsak, sen nerden indin nöbet
ekeri.

Aba-baba drtr.

Arha etegin n etegen düşmandır.

Ari dedi viz, gız cehezini düz, anan geldi gz.

Ariyan gul belasini da bulur, mevlasını da.

Arsız neden arlanır? Gul da geyse sallanır.

Asıl asmaz bal ohmaz.

A daşanda kepciye beka bulunmaz.

Aşını, işini, eşini bl.

At gazisinden boğanır, beş gendine değer, bir de ye-
re.

Atın at olana gider, sahabi da mat olur.

Atda garın yigitde burun.

Atini itini mallasıq, peşimize dşm.

Atın ölümi arpadan olsun.

Avucumi mi ohuladın?

Ayağıma yer edin gr sene neler edin.

Ayağın sıcak tut, başınıserin. Gendine bir iş tut,
düşünme derin.

Ayda gelen gl adne, künde gelen kl adne.

Ayi meşeden ksm, meşenin heberi yoh.

Anan gul, ya belasini bulur, ya mevlasını.

Anan imam evine, tezen imam evine, dayı bgelek
almış o da imam evine.

Ayran seni begenip içdiğim, sen de şişip yerlere
dağıdığın.

"Baba, deve bir pula."

"Ogul, gey gel."

"Baba, deve bin pula."

"Ogul, al gel."

"Baba hızanlın kaç gün?"

"Gırh gün ogul, ona da alışdın."

"Sala nerden gelirsen?"

"Ellimin korundan."

Ben diyirem; "Seyyid Gazi" Sen diyirsen; "Bardah bo-
gazi."

Benim hanımım ölmezdi, "nebiğirim"ın derdinden öldi.

Biçan geldi geziğe dayandı.

Ben isdirem binecam, Allah verir bindirecam.

Bir ağaçdan on da qıhar, yon da qıhar.

Bir bulürsen gırh bulmeze daniş.

Bir çürük elma bir çuval elmayı çürüdü.

Bir daha, bir nahızı berbat eder.

Bir gari hanım gari, iki gari yarım gari, üç gari,
heç gari.

Birisinin ölümü, birisine dan gelir.

Miri yer biri bahar, gıyaset ondan gopar.

Bit pireden ağağı, pire bitden ağağı. Gendi küsdi,
gendi barışdı oldi itden ağağı.

Biz bir gari, bir goca. Helva yerih her gece.

Bizim it buraya bir balta getirdi mi?

Bahcedeki sırtımda, teknedeki garnımda.

Bogaz senden ağağı.

Boş çuval, ayahda durmaz.

Böğün nasıl gızcığaz, yarın ele garıcığaz.

Bu nasıl hesde bişe goymadı tasda.

Bulmiyene buldurmeli.

Can boğazdan gelir, can boğazdan gider.
Canı yanan egeek, attan yürük olur.

Çımsayan canda ümit vardır.

Çingeneler maça tava yaparlar, onbeş gişi birara-
da yatarlar.

Çoh türki bülirem ama esim getirmir.
Çoh segirtdim, tez yoruldu.

Dağlar evvelki kimin

Sağlar evvelki kimin

Nevoldi ölene oldi

Sağlar evvelki kimin

Danıyan dağlar aşmış, danışmayan düz yolda geçmiş.

Barah elden, tas elden, hanım hanımdan gelir

Daş degene bellidir.

Daş değdiği yeri eğirdir.

Daş olaydım erirdim, toprağıdım ki dayandım.

Dayah gördün sıvış, sofrı gördün giriş.

Deli dedi, ahilli de inandı.

Deli deliyi görende, deli degenegini sahlar.

Deliden veli törer, veliden deli törer.

Deli mal buldı yer bulamazı.

Delinin biri, bir guyiye daş atmış, gir ahilli çı-
hardamamış.

Deli oğul mali netsin, ahilli oğul mali netsin.

Dere تنها tilki beg.

Deveye burç lazım, boynuni uzatsın.

Dişi eli yahar, içi beni.

Bilde gemih yoh ki bata.

Dilencilik hordur, altın olundur.

Dilin tutarsan başın selamet olur, dilin tutmazsan başın malamat olur.

Dil mi selamet, baş mı selamet? Dilin tut ki başın selamet ola.

Biriye dirlik lazım.

Diş etiyen garın doymaz.

Diş yohuken, damah vardı.

Doliyi yiyir, boğa teymik vurir.

Dost ara, düşman bağışatda hazır.

Düğün dedigin sıra türküsüdür, bir sen dersen, bir de o söz de boyür.

Dul geri büyütmesi alma.

Duv demiye dodah lazım.

Dusliyin gohmiyasan.

Düğüne giden oynar, öliye giden ağlar.

Dünya birdir, içi bindir.

Dünya yansa içinde bir horum oti yansaz.

Düz yolu getâih, geldi dolambaçı.

Ecem dersiş ki; "Osmanlının senki ahliynan, senki garisi ben olaydım."

Eden eyler gurtulur, delikten bahanın sözi kor o-
lur.

Edin verin elime, götürim gösderim erime.

Eğer öterse ey düdük.

Eğmeyi eğnekciye ver, bir eğnekde üsdüne ver.

Eğnek dizimde yidi, yaş gözümde

Ehdiyar yedigini, uçan gördüğünü ıeder.

El adama dagda bir teymik vurur, arhasında da döner
bahar ki, nasıl gidir.

El elin ölüsüne güle güle ağlar.

El eli yahar el de döner üzi yahar.

El eliyen ilan tut, gah oni da yalan tut.
Elden gelen oyun olmaz, o da vahdında bulunmaz.
Elde yiyen yolda açılır.
Ele söyler ki, daş dibegini delir.
Ele zayıf ki, ilanlara ağı verir.
El geyar mı, dana eve gele?
Eli işde gözi oynasda
Elin tavuğı garçıkine gas görünür, gelini de gas
görünür.

El mi yaman, bey mi yaman? El beyden de yaman.
El üçün yanma nara, yoh çubuğun keyfin ara.
Emnet ata binen çabuh yener.
Erdir adami yeşil yapraheder, erdir adami gara top-
rah eder.

Ere getmesi kolaydır, kürkünü tikmesi zordur.
Erim evde yoh, keyfim beyde yoh.
Erindiğinden, erine "dayı" diyir.
Erin seni sağ sever, gonşun seni toh sever.
Eği elek dibin kesim. Teze elek nerden asim.
Eşege gedife semer vurmaşlar, garpız çabuguni gör-
mü angırmış.

Eşegi satdım çö demahdan gurtuldum.
Eşegin çalışdığı, atlar uçundur.
Eşek dağda geberir, çivani eve gelir.
Eşek merhabadan ne anlar.
Eşek yemediği otdan yese, başı ağırır.
Etden galaya vefa yohdur.
Et ganli igit canlı.
Etme gulum, bulursan zulum.
Etme gulum, bulursan, meger etmemiş olursan.
Evin temiz tut, aniden misafir gelir. Gendin temiz
tut aniden ölmüş gelir.

Ey at yesini artırır, kötü ot tımarını artırır.
Ey her zaman eyliğinde, kötü her zaman kötülüğünde.
Eyligi de eden dil, kötülüğü de eden dil.
Ey oldı, "gederim" kötü oldı, "vay sebep"

Fesden kesir, kullana yasalir.

Finere küser, risgini keser.

Gaf dagından gar bağışlır.

Galin ince birimiş, ayvan barda görüştü.

Gani gannan yumaslar, geni suynan yurlar.

Galin incelene gider, incenin cani çihar.

Gapın kitli tut gonçun hırız tutma.

Gapi gar bace dar

Garga bile eşşegin sırtını bedahva gışımar.

Gargaynan gonuçanın yeri çöplük başı olur.

Gari var gariya benzer, gari var ayiya benzer.

Gassep mal derdinde, guzi can derdinde.

Gavun garpuz da yata yata böyürmüş.

Gaynanali gelin ginali gelin, gaynanasız gelin ginasız gelin.

Gaynanayi netmeli.

Gaynar gazana atmali.

"Yandım Yandım" dedihçe; Altına ateş atmali.

Gazan demiş, "dibim altın" keçe demiş; "ben nerdeyem, daldım çıldım".

Geçi geçiyken, yerini pahlar oturur.

Gelin geçdi ocaga, ocak geçdi bucağa.

Gendi gözündeki kerani görür, bağçasının gösündeki çöpi görür.

Gendi hıllıkde, gözi beylikde.

Gesevetinizi goyduñ bağışiltınıza

Getirende hanım, götürende besleme mi olırsan.

Gırış şüşe birleşmez.

Gız ananın yeridir, oğul düşman korudur.

Gız anası konsol aynası, oğul anası gapi arhası.

Gız evi dambıl dambıl, oğlan evinde bişe yoh.

Gız gider igit getirir, oğlan gider it getirir.

Gızım sene diyirem, gelinim sen anla.
Gider beteri, gelir tatarı.
Gongum beni bulsun, bir çürük elma olsun.
Gorham gışın gışından,
Gorh ebrilin beşinden
Öküzi ayırır eşinden.
Gök gürlediği geder yağmas.
Gönülde var elde yoh.
Gönül kimi severse güzel odur.
Gönül umduğu yerden küser.
Gördüğünden göz kirasi isdir.
Gördüm henek, görmedim gerçek.
Görün ki, harçonun hengeri var.
"Gözün kim oydi?"
"Gavun oydi"
"Onun uçun derin oydi."
Gurban alim Allah'a kırk geydirir fellaha.
Gurdun adi çahmaş tilki dünyayı yıhmiş.
Guri guri gurban olim, guri çaylarda boğulim.
Gursagan mi goyirsen, gurşagan mi?
Gün batdı, gavur yatdı.

Hacıdan, hocadan, gorh garanlık geceden.
Halbır şahidi, darisi tökülmadi.
Hasan aga güzelidi, çiçek çigartdı daha güzel oldi.
Hasana hedik, Hüseyin'e düduk, derken bitdi.
Hava bulutli olanda, ya gar yağar, ya yağmur. Cari
hamile olanda, ya gız doğar, ya oğlan.
Havada biş ağzıma düş.
Her insan her eti süremez.
Ler çitiltisi bir dana değer.

Her işi işledin fışdığı yeşil geldi.
Herkes saggız çeynedi ama, kürk gızı da ballandırdı.
di.

Her öküz bir çubugunan sürülmes.
Her gelir göz gararır, her gider üz gararır.
Her çaka sözün altında bir esenak vardır.
Her zaman bu sel bu kütüğü getirmez.
Hessa dışarı çahmaz, gurt içeri girmez.
Hessa düğüne başladı, bir tene horoz haqladı. Bah-
di ki olacak değil. Cızır, vazıra başladı.
Heyirli olsun, gar olsun. Doğar olsun oğlan olsun,
gız olsun.

Hıraksa beyler borçlı.
Hızanın gabadayısı
Hıslıyinen oturan hıslı olur, temizinen oturan te-
miz olur.

Huyli huyunı tenegirde terkeder.

İmarlama hac kabul olmaz.
İssidir issidir canımıza çekir.

İçeri gelir yar yoh, dışarı çahır kâr yoh.
İgit bir yarar, fırsat bir düşer.
"İki atlı bir yayan gelsin burdan geçsin mi?"
"Amaan gelsin geçsin."
İki deliye helbet bir ahilli bulunur.
İki öliyi bir mezere gömmekler.
İlk bahdım; altın tahtdım, sanki bahdım suya ahdım.
İnsan "gel otur" nan, "get otur"i annamaz mı?
İnsan insana yük olmaz, can gövdeye mülk olmaz.
İnsan insanın rahmanı, insan insanın çeytani.
İnsanoğlu çiğ süt emmiş herşey eder.
İreli geldim başıma vurdular, geri getdim; ahmak
dediler.

İş eşgeğdir, sürersen gider, sürmezsen durur.
İşini bulmiyen gaseap, elinde galır masat.
İşin yohsa şahit ol, paran çohsa kefil ol.
İtten iri pisikden diri.
İt derisinden post olmas, eski düşman dost olmas.
İtin ayagını köşkden esirgirsen.
İtin dileği kabul olaydı, gökden guyruh yağardı.
İtinen herere girilir mi?
İti söyle, daşı elen al.
İt olalı bir av tutdı.
İt utansa tuman geyer.
İt yaza çınar ama, yediği ayaz bulur.

Kânida durur, Ketvan'a ürür.
Kâr eden, ar etmez.
Kedi neki, budi ne ola.
Kel başa çimşir darah.
Kel gızı saçlı diye ağırlılar.
Kenar gezir orta bulunır.
Kışt, Alaca tavuk alçahdan uç.
Kim gazana kim yiye, ahmah odur dünya uçun gam yiye.
Kor kora demiş ki; "cirt barmagım cirt gözen."
Korunan yatan sağı gahar.
Korun isdediği bir göz, Allah vermiş iki göz.
Korun isdediği iki göz, biri eğri biri düz.
Kor sen burda dur, ağı buldum buldum, bulamadım se-
ne gelires.

Korun talaşına mi, çarşıda mum bulunmır.
Köti gonşi, ensani ey hecat sahabi eder.
Köti, kötüye; "köti" der, ama köti eye "ey" demez.
Kötiye davun degmez.
Künde gelen kül üstüne, ayda gelen gül üstüne.
Künde bir verme iki isder, yatmaya da yer isder.

Lalin dilinden sahabi anlar.

Mal artduhca tamah artar.

Mal canin yongasidir.

Mal sahabina benzemesse ya çalintidir, ya buluntı

Martda galdırır, abrilde basır.

Mart dedin mi dağ bağı, tandır bağı bir olur.

Merek yanarsa, sıçanlara da galmez ya.

Merhemetden maraz azar.

Misafir ama ne kâfir.

"Nedir o?"

"Tirid edir o"

"Künde hali o"

Ne doğrarsan aşan, o gelir gışışan.

Ne itirdin ne arırsan.

Nenem beni gayırır, çekir budumi ayırır.

Ne şam'ın çekeri, ne o arabın uzi.

Neyedim altın tasi ki içine gan gusim.

O gün oldi ki, arap gışı da bize gonşı oldi.

O hokka terazi her yerde var.

O nasıl merak ki bir horum ot alair.

Orta terlanın tohumı.

O ne ki mendil olsa burnumı silmem.

Öğüdüm özen, barmağım güzen.

Öğüme goydular lori, arhadan verdiler zori.

Öli öle bizi harca yollıyasız.

Ölim ağılıyan, itim ariyan.

Ölirsen büyük yerde öl, galırsan büyük yerde gal.

Ölme eğerim ölme yaz gelsin yonca biçim.

Öl yas günü, gal yas günü.

Ölüm odur ki, kaligimin çamiri bağına sıçıradi.

Ölmesi olan bir gün ağlar, delisi olan her gün ağlar.

Önce can sora canan.

Ölüm gavurga gavurir, arham saman savurir.

Örti düğgeç olmasa da, taxi çuli çoh burada.

Paşa gizini almah sordur, beslemeh golaydır. Paşa
gizini almah golaydır, beslemeh sordur.

Peyniri sahlıyan deridir, gariyi sahlıyan eridir.

Pıçah vursan gani çihmaz.

Pire bitden aşşagi, bit pireden aşşagi. Gendi küs-
di gendi barışdı. Oldi itden aşşagi.

Sabret, seyret.

Saç ürekden su iğer.

Sahaplinin sahabi var, sahapsızın Allah'ı var.

Sahapsızınan dilsizi dağda gurt yermiş.

Sandındaki sırtında, teknedeki garnında.

Sanırsız ki, yuha arasında helva var.

Sefil atın teymiyi yürük olur.

Sen aga ben aga, ya bu inekleri kim sağa?

Sen sen ol, gatarcının gatarını ürkütse.

Serçe değil serini verim, bıldırcın değil buduni
verim, ben bir devenin neyini verim.

Seslendiğin yere erinme, seslenmediğin yere görünme.

Sizin orda Ulugar esdi, bizim burda yatsılığı keş-
di.

Söz ortanın, ilah alanın.

Suç ölende mi, öldürende mi, "gel beni öldür" diyen-
deni.

Su gider gun gelir.

Sultan Süleyman'a galmiyan dünya.

Suyi töker, samani bağlar.
Sürüyi saldım bayıra, gemimi Allah gayıra.
Süme yogurt ezmesi, su da üzmesi, inci düzmesi bö-
yük merfet isder.

Şeytan olmasa, gurdunan koyun bir arada otlar.
Şaşe ben yemirem sen ye.

Tahdın dana geder, bahdın olsun.
Tazi terege, güveci herege goydum.
Tazi bizim ama, haltası bizim değil.
Tek adam tekin değildir.
Terasi var, tuhti var, her şeyin bir vahdi var.
Tilkiyi guvaliya guvaliya, aslan ederler.
Tehirin hali, çimdir yuhari.
Tohun acdan ne heberi.
Teydan sora mağara, hoş geldin Bayram Ağa
Teydur düğündür, o da bir gündür.
Turşî olmadan küpe girme.
Tut kelin perçemini.

Ucuz satan tez satar, sora da game batar.
Uşah öldi ev bene galdı, guşa öldi er bene galdı.
Uzun saçlarının ahi, tahtdan yendirir şahı.

Üç var beş olasan, gele bene eş olasan.
Ülüzgâr olmayan yerde yaprağ hiçirdemez.
Üden mal olmiyan söze garişma.
Üst-baş dermiş ki; "Beni sahla hanım kimin, seni
göederim paşa kimin.

Üz koy ki, üzüm yiyesen.
Üzümi gara eden üzüm, üzümü ağ eden üzüm.
Üz verdin Ali'ye geldi çıldı haliya.

Varın varsa alem senin yarındır, varın yoksuz çöplük
senin yerindir.

Var söyledir kaspar'ı

Ver Allah'ın verdiği, vur Allah'ın vurduğuna.

Vur danaya, yerini taniya.

"Vur" desen, öldürür, "Öli nerde" desen sırtlar a-
lır gelir.

Vur, el atmadığı dal galmamış.

Ya dese ölecek deveci gurtula, ya deveci ölecek
deve gurtula.

Ya dilli olacaksan, ya malli olacaksan.

Yağlı yağlıyı yakar, yanan dibini yakar.

Yağmasa da damlar.

Yağmasa da gürlar.

Yandım alamadım, öldüm geyemedim.

Yaşa yaşı, gör tenaşa.

Yaten ölmez, yaten ölür.

Yatma seherde uğrarsan derde.

Yayı gisler, ohi atır.

Yedigi önünde yemedigi ardında.

Yedih gaz etinden, doyduh lezzetinden.

Yedi kıymış, açıldı gırışmış

Yel gayadan ne götürür?

Yane adami iki adam etmez, ama, bir möggen adam e-
der.

Yerden göge küp düzseler, altından birini çekseler,
sen seyreyle gümbürtiyi.

Yetim demiş, ben gülerem, felek demiş, "ben merede-
yem.

Yetim gülmüş olsa, yetim olmaz.

Yetim hırsızlığa çıkmış, ay bacadan doğmuş.

Yetim mali ateşden köynektir, her adam geyemez.

Yiyen bülmez, doğriyan bülür.

Yoli getmeynen işi görmeynen.

Zengin adam dağı aşırır, garip igit düs yolda şaşırır.

Zengin aldı; "heyirli olsun" fihere aldı, "nerden buldun?"

Zengin helvasını baldan, bişirir, zügürt illağ üçün gara bekmez de bulamaz.

Zenginın mali, zügürdün çenesini yorar.

Zenginlik salahana köpektir, kimin gapısına gideceği belli olmaz.

Bahşıqlar ki, yüs gram et hopbiliya hopbiliya gidir sormuşlar ki:

"Nere gidirsen?"

Demiş ki:

"Cırh ayıbi örtmiye gidirem."

Kadınlar ayıklanması zor herhangi bir şeyi ayıklamaya bağlarken, ya da birbirine dolaşmış iplikleri açmaya bağlarken, daha kolay yapabilmek için dörtlüğü söylerler:

"Mehri çeherinde varmış bir hatun

Daş seçermiş tencək açarmış o hatun

Rehmet olsun o hatunun canına

Eli değsin bu tencigin başına."

(Tencik: Birbirine dolaşmış iplikler.)

Gurdi guziya çoban tutmuşlar. Oturmaş ağlarmış. Sormuşlar ki:

"Niye ağlırsan?"

"Oy, oy, inanamıram da onun üçün ağlıram."

Ülüzgâr demiş ki, samancıya:

"Aç gapiyi sene saman getirin."

O da demiş ki:

"Benim samanımı götürse, senin getirdiğin senin olsun."

KAYNAK ŞAHISLAR

Cemile Yıldırım

Doğum yeri:Erzurum

Yaşı: Altmışyedi.

İşi ve Tahsili: Ev hanımı, okur yazar değil verdiği malzemeleri; kocasından ve kaynanasından öğrenmiş.

Şükran Alkan

Doğum Yeri:Erzurum

Yaşı: Kırk dört

İşi ve Tahsili: Ev hanımı, okur yazar değil verdiği malzemeleri, annesinden ve çevresinden öğrenmiş.

Berhan Yılmaz

Doğum Yeri: Erzurum

Yaşı: Yirmi dört

İşi ve Tahsili: Üniversite Öğrencisi, verdiği malzemeleri, arkadaşlarından öğrenmiş.

Özcan Alkan

Doğum Yeri: Erzurum

Yaşı: Yirmi üç

İşi ve Tahsili: Üniversite Öğrencisi, verdiği malzemeleri, çevresinden duyarak öğrenmiş.

Türkan Alkan

Doğum Yeri: Erzurum

Yaşı: On dokuz

İşi ve Tahsili: Üniversite Öğrencisi

Verdiği malzemeleri, çevresinden duyarak öğrenmiş.